

Driestar hogeschool



Studiegids Nederlands

2026-2027

Inhoudsopgave algemeen deel en programma generiek

1. Leraar worden bij Driestar hogeschool-----	2
1.1 Leraar, een prachtig beroep -----	2
1.2 Onze hogeschool -----	2
1.3 De ideale student-----	2
2. De inhoud van de opleiding-----	4
2.1 Bachelor-masterstructuur-----	4
2.2 Propedeuse -----	4
2.3 Beroepsprofiel van de christelijke leraar -----	4
2.4 Samenhang tussen vak, vakdidactiek en generieke programma -----	6
2.5 Opleidingsprogramma: generiek deel -----	6
2.6 Opleidingsprogramma: vakdeel -----	8
2.7 Bekwaamheidseisen -----	8
2.8 Interculturele ervaring en internationalisering-----	8
3. Algemeen en organisatorisch -----	12
3.1 Informatievoorziening, Eduweb, e-mail, Osiris -----	12
3.2 Absentie -----	12
3.3 Inleveren van opdrachten-----	12
3.4 Boekenlijst -----	13
3.5 Onderwijsinhouden -----	13
3.6 Diploma-uitreiking-----	13
4. Faciliteiten-----	14
4.1 Parkeren -----	14
4.2 Vertrouwenspersonen -----	14
4.3 Begeleiding studenten met een functiebeperking -----	14
5. Procedures en reglementen -----	15
5.1 Rechtsbescherming-----	15
5.2 Examenregeling, studentenstatuut en reglementen -----	15
5.3 Plagiaat -----	16
5.4 AI-----	16
5.5 Landelijke (kennis)toetsen -----	16
6. Organisatie en aanspreekpunten -----	17
6.1 Namen en adressen -----	17
6.2 Collegetijden-----	18
7. Inschrijving, toelating en studiekosten -----	21
7.1 Toelatingseisen -----	21
7.2 Informatie over de opleiding-----	21
7.3 Aanmelding -----	22
7.4 Collegegeld -----	22
8. Vrijstellingen en specifieke routes-----	26
8.1 Vrijstellingen-----	26
8.2 Specifieke trajecten -----	28
9. Aan te schaffen literatuur voor generiek programma -----	29

1. Leraar worden bij Driestar hogeschool

1.1 Leraar, een prachtig beroep

Lesgeven in het voortgezet onderwijs is geen dag hetzelfde. Contact met leerlingen is altijd boeiend en verrassend! Als leraar kun je de passie voor jouw vak overbrengen op jongeren. Als leraar lever je een belangrijke bijdrage aan hun vorming, je leeft hen voor als christen en probeert hen iets mee te geven vanuit de Bijbel. Kortom: houd je van jongeren én van je vak, dan is het leraarschap ongetwijfeld wat voor jou!

Bij Driestar hogeschool kun je zeven mooie tweedegraads lerarenopleidingen volgen: Duits, Engels, economie, geschiedenis, godsdienst, Nederlands en wiskunde. Deze opleidingen kun je in verschillende varianten doen. Het diploma geeft je bevoegdheid om les te geven in de onderbouw van havo en vwo en in alle leerjaren van het vmbo en het mbo. Onder voorbehoud van eventuele wijzigingen vertellen we in deze studiegids meer over de studie zoals deze is ingericht in het leerjaar 2026/2027. Omdat het generieke deel van de opleiding is veranderd, verwijzen we studenten die nog onderdelen van het oude programma moeten afronden naar de [Studiegids Generiek eerdere cohorts](#). Naast de informatie in deze studiegids kun je verschillende documenten op Eduweb [vinden](#) zoals de onderwijs- en examenregelingen en het studentenstatuut. Deze studiegids valt onder de reikwijdte van de onderwijs- en examenregelingen.

1.2 Onze hogeschool

Driestar hogeschool leidt leraren op voor het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Onze lerarenopleidingen staan landelijk goed bekend. We zijn deel van een organisatie die veel kennis over onderwijs heeft en werkt vanuit Bijbelse bronnen en christelijke waarden. We ondersteunen je in je vorming als docent. Het onderwijs heeft innerlijk gewortelde leraren nodig.

Onze christelijk-reformatorische identiteit vormt een wezenlijk onderdeel van de opleiding. Het doortrekt alles wat we doen: de omgang met elkaar en onze studenten en het invullen van de colleges. We spannen ons in om leraren op te leiden die zich geworteld weten in de Bijbelse leer en de gereformeerde belijdenis, die bewogen zijn met kinderen en jongeren en hart hebben voor hun werk. We hebben een duidelijk herkenbare christelijke identiteit. Dat betekent niet dat er alleen christelijke studenten voor onze opleidingen kiezen. Iedereen is welkom en ook studenten met een andere levensovertuiging voelen zich in het algemeen thuis op onze kwalitatief sterke, waardengedreven hogeschool waar studenten zich gezien en gekend weten.

Naast het opleiden van (aanstaande) docenten helpen we scholen bij de vormgeving van goed onderwijs en het nascholen van docententeams. Veel van onze docenten geven ook les in het funderende onderwijs. Voor de docenten van de lerarenopleidingen voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs (afgekort tot Ivo) geldt doorgaans dat ze ook een betrekking hebben of hebben gehad binnen een van deze soorten onderwijs. Zo hebben we niet alleen gedegen kennis van de theorie, maar we weten ook wat er leeft in de praktijk. Dat merk jij in je opleiding.

Kenmerkend voor onze hogeschool is verder de kleinschaligheid, de open sfeer en de goede persoonlijke begeleiding.

1.3 De ideale student

Een ideale student werkt aan zichzelf en wil veel leren. Je stelt jezelf dan ook leergierig op en durft regelmatig in de spiegel te kijken. Je wilt veel voor het vak leren en voor het generieke programma. Juist als er een andere wijze van leren wordt gevraagd met meer diepgang of stevige training, geniet je van de verbreding en verdieping waarmee je jouw leven en je leraarschap verrijkt.

Je neemt voldoende tijd voor de opleiding. Je zorgt dat je andere bezigheden het studeren niet in de weg zitten. Soms is dat zoeken, zeker als je een nieuwe baan hebt in het onderwijs of een gezin hebt. Doe niet te veel dingen tegelijk. Hobby's en vrijwilligerstaken kunnen tijdelijk op een laag pitje. Concentratie en focus is belangrijk. De tijd die je voor je studie nodig hebt is per student verschillend. Een ideale student denkt na over zijn of haar opleiding en manier van werken. Als het nodig is, zoek je contact met een studieleider, tutor of docent; voor feedback, een duwtje in de rug, een nieuw inzicht of een beetje hulp. Je bent van harte welkom! Een student met zo'n profiel leert en ontwikkelt echt en leert grondig. Zo ben je als leraar, nu en later, ook een voorbeeld voor je leerlingen.

Vanaf de start van je studie wordt er eigenaarschap van je eigen leerproces gevraagd. Dit betekent dat je uitgedaagd wordt om mee te denken in het studieprogramma en een persoonlijke route mag voorstellen. Kun je op een andere wijze je leeruitkomsten aantonen, dan word je uitgedaagd hierover in gesprek te gaan. Door de flexibele opbouw van het generieke programma bestaat de mogelijkheid tot versnellen. Uiteraard word je begeleid door de docenten en zorgen zij voor duidelijkheid en structuur. Eigenaarschap betekent ook dat je bij een opdracht die qua thema niet zo past bij jouw onderwijscontext een alternatief mag voorstellen. Neem die ruimte, zodat het echt jouw studie is. Als student ben je ook (een aanstaande) docent. We verwachten van onze medewerkers en studenten een professionele houding in bijvoorbeeld onderlinge omgang, kleding en uitstraling.

2. De inhoud van de opleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we in hoofdlijnen de opleiding van het komend leerjaar. Wijzigingen nu of in latere jaren zijn voorbehouden. De student volgt altijd de opleiding zoals in het dan lopende leerjaar feitelijk vormgegeven is.

2.1 Bachelor-masterstructuur

Het hoger onderwijs sluit qua structuur en studiepuntensysteem aan bij de internationaal gebruikelijke bachelor-masterstructuur. Hierdoor zijn er goede (internationale) uitwisselingsmogelijkheden voor studenten. Door onze samenwerking met andere hogescholen en universiteiten, onder meer binnen de Educatieve Levensbeschouwelijke Alliantie, kunnen we maatwerk bieden als je een deel van je studie op een ander opleidingsinstituut wilt doen.

In het kader van de bachelor-masterstructuur zijn voor studenten twee zaken van belang:

1. We werken met 60 studiepunten per leerjaar. Eén studiepunt staat formeel voor 28 studiebelastingsuren. Een module van vier studiepunten telt dus 112 studielasturen. Als je daarvoor bijvoorbeeld twaalf college-uren hebt, is de verwachting dat je bereid bent 100 uren zelfstandig te maken. In hoeverre dat daadwerkelijk nodig is hangt van veel dingen af en kan per persoon verschillen.
2. Aan het eind van de opleiding mag jij je bachelor noemen. Een bachelordiploma biedt in principe toegang tot een masteropleiding bij hogescholen of universiteiten. Dat wil niet altijd zeggen dat je zondermeer in een masteropleiding - die voor universitaire bachelors veelal een jaar duurt - kunt instromen. Bij universiteiten gaat daar meestal nog een studietraject aan vooraf. Bij eerstegraadsopleidingen in het HBO kun je doorgaans drempelloos instromen.

2.2 Propedeuse

Het eerste studiejaar is een propedeutisch leerjaar. Dan krijg je inzicht in de aard van de gekozen studie en probeer je samen met je de docenten vast te stellen of je de capaciteiten bezit om de studie tot een goed einde te brengen. Gedurende het leerjaar maak je diverse soorten toetsen (bijvoorbeeld tentamens en opdrachten). De resultaten kunnen aanleiding zijn dat je niet tot alle colleges van het tweede leerjaar wordt toegelaten, ook wanneer geen afwijzend studieadvies is gegeven.

Je maakt in de propedeutische fase door praktijkervaring of werkplekleren kennis met je toekomstige beroep als leraar in het voorgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs. Dit staat vermeld in de opdrachtbeschrijving praktijkervaring (GK 1.1). Het heeft een tweeledige functie:

- je maakt kennis met je toekomstige beroep;
- het heeft een selecterende rol: deze moet afgerond worden met een voldoende.

Tijdens de modules van het generieke programma van het eerste leerjaar ontvang je meer informatie over het werkplekleren.

Wanneer je in het eerste jaar alle punten binnen hebt voor de propedeutische fase krijg je bericht van studentzaken en word je uitgenodigd voor de propedeuse uitreiking in oktober 2027.

2.3 Beroepsprofiel van de christelijke leraar

Ons beroepsprofiel voor de christelijke leraar vormt de basis voor al onze opleidingen. Het beschrijft op een heldere wijze wat je nodig hebt om een goede docent te zijn. De Bron, de Bijbel, staat centraal in ons beroepsprofiel. Het Woord bepaalt de manier waarop we kijken naar de werkelijkheid en waarop de leraar zijn beroep uitoefent.

De opleiding is vandaaruit opgebouwd uit drie lagen:

1. De zijnslaag: 'Ik ben'

In de laag 'ik ben' gaat het om de persoonsvorming van de (aanstaande) leraar. Deze laag noemen we ook wel de professionele identiteit, een begrip dat zich lastig laat definiëren. Professionele identiteit gaat over je persoonlijke ontwikkeling als docent, onder andere over de persoonlijke en professionele drijfveren die kleur geven aan je handelen. Uitgangspunt voor de beschrijving van de professionele identiteit is de christelijke mensvisie dat iedereen relationeel geschapen is. We onderscheiden daarbij vijf kernen. De leraar is verbonden met het christelijk geloof, met de naaste, met zichzelf, met de wereld en, als vijfde, met verleden, heden en toekomst.

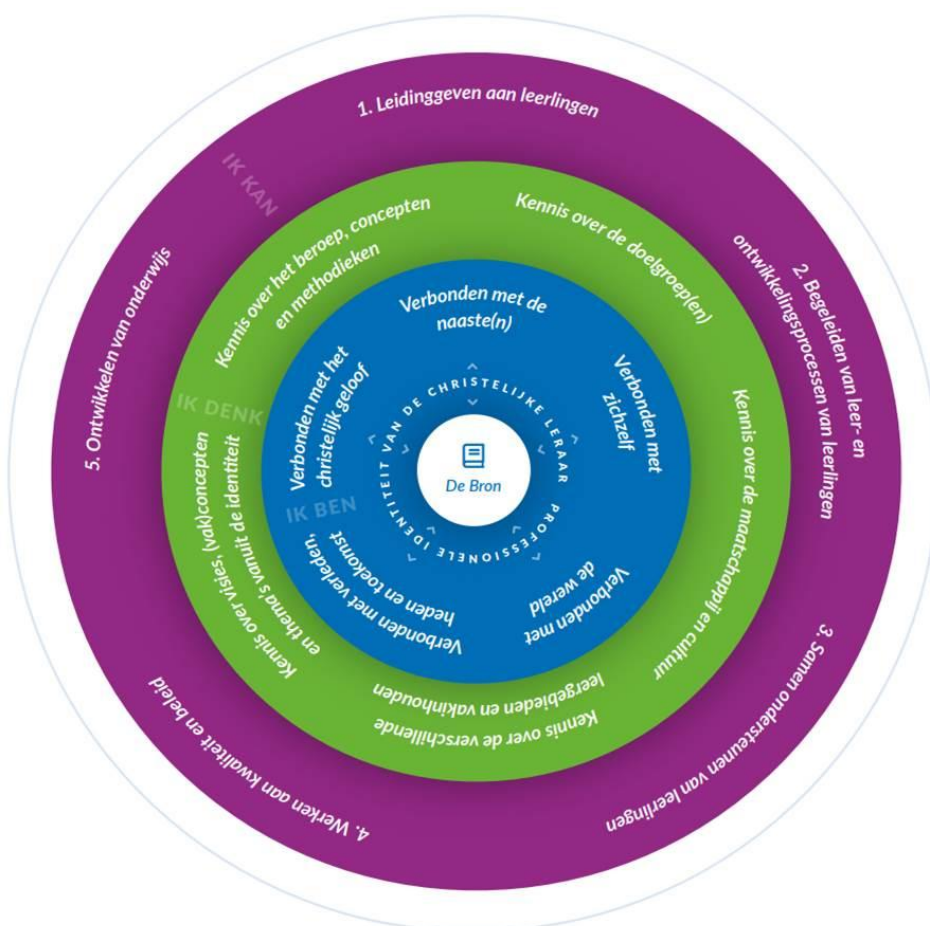
2. De kennislaag: 'Ik denk'

Deze laag betreft de kennisinhouden die de leraar bij de uitoefening van zijn beroep inzet. Deze inhouden komen voort uit de landelijke kennisbases voor de opleidingen en zijn aangevuld met wat Driestar educatief vanuit haar missie en visie essentieel vindt. Kennisinhouden zijn immers niet neutraal, ze hebben een vormende waarde in zich. We onderscheiden bij tweedegraads lerarenopleidingen vijf kennisdomeinen: 1. kennis over het beroep, concepten en methodieken; 2. kennis over de doelgroep(en); 3. kennis over de maatschappij en cultuur; 4. kennis over de verschillende leergebieden en vakinhouden en 5. kennis over visies, concepten en thema's vanuit de identiteit.

3. De beroepslaag: 'Ik kan'

Deze laag omvat de handelingen die de docent in de praktijk van zijn beroep uitvoert. Deze zijn samengevat in vijf beroepstaken: 1. pedagogisch leidinggeven aan leerlingen; 2. begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen; 3. samen ondersteunen van de leerling; 4. werken aan kwaliteit en beleid en 5. ontwikkelen van onderwijs.

Het beroepsprofiel is opgebouwd uit drie draaischijven. Deze drie schijven zijn met elkaar verbonden. Vanuit de bron ben je verbonden met de 'Ik ben'-laag, bijvoorbeeld de naaste. Vanuit dat perspectief gebruik je kennis over de doelgroep, een element uit 'Ik denk'-laag. Deze kennis heeft invloed op de manier waarop je leiding geeft aan leerlingen, één van de vijf beroepstaken uit de 'Ik kan'-laag.



2.4 Samenhang tussen vak, vakdidactiek en generieke programma

Belangrijk in de lerarenopleiding is de samenhang tussen vakinhoudelijke, vakdidactische en generieke onderdelen. In de praktijk van het onderwijs zijn het geen gescheiden werelden en dat moet ook in de opleiding worden ervaren. Vakdidactiek is de verbinding tussen pedagogiek en algemene didactiek enerzijds en vakinhoud anderzijds. We bieden vakdidactiek niet alleen aan in specifieke modules, maar ook geïntegreerd in (een deel van de) vakmodules. In de vakmodules komen met regelmaat ook generieke elementen, zoals het Didactische Analyse model en de taxonomie van Bloom, aan de orde. Hoewel de taxonomie van Bloom een algemeen uitgangspunt vormt voor het formuleren van leerdoelen en het bepalen van cognitieve niveaus, wordt binnen wiskunde voor de toetsconstructie aanvullend gebruikgemaakt van de piramide van De Lange als vakspecifiek kader voor het bewaken van de balans tussen reproductie, verbindingen en reflectie in toets vragen. De docent laat mede door zijn eigen voorbeeldig gebruik van deze onderwijsconcepten zien dat pedagogiek, didactiek en vakinhoud geen gescheiden werelden zijn. *Zie voor voorbeelden de moduleboeken van het vak.*

Vak, vakdidactiek en generiek komen samen in de eindwerken. De basis van onderzoek doen (BT4) wordt geleerd bij generiek; in de afstudeerfase legt de student door het eindwerk vakdidactisch onderzoekend vermogen een meesterproef af. In het portfolio komen generieke, vakinhoudelijke en vakdidactische aspecten samen.

De Didactische Diamant is een Driestareigen onderwijsconcept, dat beproefde onderwijsconcepten verenigt in een holistische benadering van de werkelijkheid. Zowel in generieke als vakdidactische colleges wordt dit concept gebruikt, terwijl docenten in vakcolleges (elementen van) de Didactische Diamant voorbeeldig toepassen. *Zie voor voorbeelden de moduleboeken van het vak.*

2.5 Opleidingsprogramma: generiek deel

2.5.1 Opbouw en samenhang generieke programma

Een belangrijk kenmerk van het curriculum van de lerarenopleiding is de samenhang. Het programma sluit duidelijk aan op de praktijk van het docentschap. Bij Opleiden in de School (OidS) is de uitwerking op de werkplek deels anders dan bij deeltijd, omdat bij OidS een sterker accent ligt op de begeleiding bij het werkplekleren.

Het generieke programma van de Ivo is opgezet vanuit het 'Beroepsprofiel van de christelijke leraar' (zie paragraaf 2.3). Een leraar geeft zijn handelen voor de klas kleur vanuit zijn persoonlijke en professionele drijfveren (professionele identiteit; pi). Dit krijgt vorm in de pi colleges.

In elk collegeblok (drie bijeenkomsten) staan thema's centraal vanuit de kennislijn, BT1&3 en PI. Alle modules dragen bij aan het behalen van de eindkwalificaties van de opleiding.

Er is een toenemende complexiteit in de behandeling van de beroepstaken van leerjaar 1 t/m 4. In leerjaar 1 gaat het bijvoorbeeld bij beroepstaak 1 'Pedagogisch leidinggeven aan leerlingen' om de rol die je als pedagoog vervult. In leerjaar 2 staat leidinggeven aan de groep centraal. In leerjaar 3 draait het om leiding geven aan een individuele leerling die lastig gedrag vertoont, terwijl het in leerjaar 4 gaat om leiding te geven aan klassen met problematisch gedrag.

Leerjaar 3 sluit af met een deels reproductiegericht toets waarin de generieke kernconcepten van leerjaar 1 tot en met 3 naar voren komen. Deze is gerelateerd aan de generieke kennisbasis (GKB), die landelijk geldt.

2.5.2 Portfolio

Gedurende je opleiding bouw je een portfolio op. Je werkt aan je portfolio op je werkplek en door middel van zelfstudie. Aan het eind van het leerjaar vindt een voortgangsgesprek plaats. Aan het eind van het tweede leerjaar krijg je een assessment (OidS) aan de hand van je portfolio en een beoordeling van een les. De deeltijd student toont in het tweede jaar door middel van het portfolio aan dat hij voldoet aan de bekwaamheidseisen geformuleerd op het niveau van jaar 2. In het vierde leerjaar vindt er een eindgesprek plaats over het portfolio. Dit portfolio wordt beoordeeld door twee beoordelaars.

2.5.3 Relatie met de praktijk

In de opleiding neemt praktijkervaring of werkplekleren een belangrijke plaats in. Wat je in theorie leert ervaar je in de praktijk en wat je in de praktijk leert vind je terug in de theorie. Beide versterken elkaar. De praktijkervaringen op de werkplek worden tijdens de colleges op de hogeschool besproken

en er wordt gezocht naar wat de theorie hierover zegt. In iedere periode komt er een beroepstaak aan de orde, bijvoorbeeld BT1 (beroepstaak) 'pedagogisch leidinggeven aan leerlingen'. Aan deze beroepstaken zijn opdrachten verbonden. Deze opdrachten worden op de Hogeschool toegelicht en voer je op de werkplek en door zelfstudie uit. Vooral in deze opdrachten zie je de verbinding tussen theorie en praktijk terug. Hiermee leer je gericht te kijken naar verschillende aspecten van het leraarschap. Wanneer je deze opdrachten gereed hebt worden die beoordeeld door de tutor of schoolopleider.

Let op: wij vragen je bij aanvang van de studie geen Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) te overleggen, maar wees je ervan bewust dat een stageplek erom kan vragen en dat een werkplek (na de opleiding) er sowieso om vraagt.

Deeltijd

In het deeltijdprogramma leerjaar 1, 2 en 3 heb je per leerjaar minimaal tien dagen werkplekieren (praktijkervaring). Werkplekieren is een belangrijk onderdeel van je opleiding. Je regelt als student zelf een school voor werkplekieren. Ons ideaal is dat je tijdens je opleiding op meerdere scholen ervaring hebt opgedaan. Als je al voldoende uren werkt in het voortgezet onderwijs kun je de opdrachten van het generieke programma voor werkplekieren tijdens je werk doen, behoudens bepaalde opdrachten waarvoor je buiten de deur moet kijken.

Met werkplekieren bedoelen we dat je ervaring opdoet in de praktijk door middel van het geven van lessen en het uitvoeren van opdrachten uit het generieke en vakdidactische programma. Het is aan te raden aan het begin van het schooljaar gelijk een stage-/werkplek te hebben om je opdrachten goed te kunnen doen. Als je voor de stage variant kiest raden we aan je stagedagen over het hele schooljaar te verspreiden.

OidS

Als student OidS doe je binnen de opleidingsschool praktijkervaring op. Daarvoor ben je twee dagen per week op één van de partnerscholen in de praktijk aan het leren en ervaren. De dinsdag is een vaste dag op de opleidingsplek. De tweede dag is meestal woensdag maar kan in overleg een andere dag zijn. Op de opleidingsplek ben je grotendeels in de klas aanwezig. Je observeert, assisteert, je voert allerlei taken van een leraar uit en je gaat lesgeven. Dit alles onder begeleiding en toezicht van je schoolopleider en/of werkplekbegeleider. Zo kun je groeien in een toekomstige baan van leraar. Daarnaast voer je de opdrachten van de beroepstaken en praktijkopdrachten uit. Verder werk je aan een portfolio waarin je jouw ontwikkeling zichtbaar maakt. Tenslotte doe je een maatschappelijke stage van minimaal 30 uur om kennis te maken met de maatschappij buiten de schoolmuren en om een breder blikveld te ontwikkelen.

2.5.4 Eindwerken

De LIO-stage in het vierde jaar, al dan niet verricht tijdens je werk in het vo of mbo, wordt afgerond met een assessmentportfolio. In dit assessmentportfolio toon je door middel van bewijzen aan dat je startbekwaam bent. Over het assessmentportfolio wordt een evaluatief eindgesprek gevoerd (zie 2.5.2).

Het assessmentportfolio is één van de twee eindwerken van opleiding. Het andere is het vakdidactisch eindwerk onderzoekend vermogen. Door middel van dit eindwerk laat je zien dat je in staat bent om door middel van een beroepsproduct en gebruik makend van onderzoekend vermogen een bijdrage te leveren aan de verbetering van de vakdidactische praktijk. Beide eindwerken worden door twee beoordelaars beoordeeld.

Het vierde leerjaar van generiek kan zowel in semester 1 als semester 2 gevolgd worden. Om tot het vierde leerjaar toegelaten te worden moeten alle credits voor het vak- en generieke deel van leerjaar 1 en 2 gehaald zijn, evenals 12 credits voor het generieke deel van leerjaar 3 (minimaal BT4) en 18 punten voor het vak jaar 3. Voor aanmelding wordt een inschrijfprocedure gevolgd.

2.5.5 Taaltoets

Van een leraar wordt een goede beheersing van het Nederlands verwacht. Daarvoor zijn referentieniveaus opgesteld. Het behalen van Nederlands niveau 4f is een voorwaarde voor het behalen van je diploma.

2.6 Opleidingsprogramma: vakdeel

Het vakdeel bestaat uit modules die gericht zijn op het verwerven van voldoende vakinhoudelijke en vakdidactische kennis. Vakinhoudelijke kennis is belangrijk, maar het is natuurlijk ook belangrijk dat je er wat mee kunt met leerlingen. De relatie met het schoolvak komt bij veel modules op natuurlijke momenten terug. Dat gaat als vanzelf, omdat de meeste docenten zelf ook in het voortgezet onderwijs of mbo werkzaam zijn. Bij vakdidactiek word je heel expliciet geleerd hoe je inzichten, die je opdoet, vertaalt naar je eigen vak. Bij diverse vakmodules is er aandacht voor didactiek: wat kun je in de praktijk met deze kennis op je werkplek en hoe doe je dat dan?

De vakinhoudelijke en vakdidactische modules worden voor Duits, economie, Engels, geschiedenis en Nederlands gegeven op donderdagavonden van 17.00 tot 22.00 uur. Wiskunde begint een uur eerder (donderdag van 16.00 tot 22.00 uur). Het betreft 30 avonden in de jaren 1, 2 en 3 en zo'n 15 avonden in leerjaar 4. Het vakdeel van de lerarenopleiding godsdienst wordt aangeboden op woensdagavond van 17.00 tot 22.00 uur.

2.7 Bekwaamheidseisen

We zorgen er natuurlijk voor dat je bij het afronden van je studie voldoet aan de bekwaamheidseisen die de overheid stelt: je moet een competente docent zijn als je je studie afgerond hebt. Wat met *competent* bedoeld wordt is door de Onderwijscoöperatie geformuleerd in drie bekwaamheidsgebieden. Deze bekwaamheidseisen vormen de basis van de tweedegraadsbevoegdheid die je met de studie verwerft. Het gaat om de volgende gebieden: je moet vakinhoudelijk bekwaam zijn, vakdidactisch bekwaam en pedagogisch bekwaam. Het curriculum is zo ontworpen dat je in stappen deze bekwaamheden verwerft. Dat geldt voor de modules die je volgt, het werkplekleren en de reflectie die je daarop geeft.

2.8 Interculturele ervaring en internationalisering

Een interculturele ervaring is om verschillende redenen belangrijk. Het kan zeer vormend zijn en een impuls geven tot hernieuwde reflectie en inspiratie voor jou als persoon en professional. Dat bevordert ook de diepgaande kwaliteit van je onderwijs. Je kijkt over de grenzen als je anderstaligen ontmoet. Dat geldt ook voor de ontmoeting met christenen wereldwijd die in andere culturen leven.

- a. Hogeschool breed werken we met het thema **diversiteit** in de verschillende opleidingen met daarin aandacht voor de **interculturele competenties** en **interculturele sensitiviteit**.
- b. We werken met de **shalom-gedachte**. Er is daarbij een opbouw die dicht bij huis start en aandacht heeft voor het omgaan met verschillen in de eigen christelijke kring, en die uiteindelijk doorloopt tot het omgaan met internationale culturele diversiteit. **Internationalisering als middel om doelen van wereldburgerschap te bereiken.** Internationalisering meer dient dan alleen wereldburgerschap. Hebben we dat voldoende verwoord?

Het studieprogramma kent de module 'interculturele ervaring' (3 ec) in het generieke programma van het vierde studiejaar en de mogelijkheid om met een aanvullend programma voor het vak ook de module interculturele ervaring af te dekken. De doelen van de vakmodule verschillen van die van de generieke module. Bij het vak spelen vakgerelateerde doelen zoals vakdidactiek een rol. Zie hiervoor de modulegidsen van de betreffende vakken.

Hieronder vind je een samenvatting van de vakmodule 'internationalisering'. Bij de generieke module gaat het om (inter)persoonlijke doelen, zoals kijken over de grenzen van je eigen context en leren van een ander perspectief. Zie voor meer informatie de modulebeschrijving in het vierde leerjaar.

Het is mogelijk om een reis naar het buitenland te maken waarin je activiteiten uitvoert waarmee je zowel de generieke, als ook de vakgerelateerde moduledoelen behaalt en de studielast overeenkomt met de studielast van beide modules. Dit geldt ook voor buitenlandreizen die door enkele vakgroepen worden georganiseerd in het kader van de vakmodule 'internationalisering'.

2.8.1 Vakmodule 'internationalisering'

Duits, economie, geschiedenis, godsdienst, Nederlands en wiskunde

Aan de module 'internationalisering' geven de opleiding Duits, economie, geschiedenis, godsdienst, Nederlands en wiskunde minimaal één georganiseerde invulling (zie route 1 hieronder), die doorgaans niet in een reguliere schoolvakantie valt. Daarin wordt kennismaking met scholen, met werkwijzen en met de (onderwijskundige) cultuur ter plaatse gecombineerd met vakinhoudelijke elementen die op hun beurt weer verbonden zijn aan bepaalde modules. Je doet dus in den vreemde kennis op van praktijken binnen je vakgebied. Naast route 1 bieden we twee andere routes aan.

- Route 1: door Driestar hogeschool georganiseerde studieweek buitenland
Je gaat naar het buitenland en maakt daar kennis met het onderwijs. Deze studieweek wordt georganiseerd door de opleiding zelf en is gekoppeld aan je vak. Bij deze studieweek - doorgaans één complete week - is er begeleiding vanuit de hogeschool en regelen we veel voor je als het gaat om het voldoen aan de doelen. Tegelijk verwachten we van studenten een actieve studiehouding, waarin je zelf delen van het programma voor je rekening neemt. Daarom stimuleren we sterk de deelname aan deze studieweken, waarvoor de studieleader verantwoordelijk is.
- Route 2: internationale studie
Driestar Educatief heeft banden met een aantal onderwijsinstellingen in het buitenland. Studenten aan Driestar hogeschool kunnen voor een kortere of langere periode aan één van deze instellingen studeren waar de LVO-ervaring(en) mee heeft, bijvoorbeeld aan de Noordwes Universiteit, NWU, in Potchefstroom (Zuid-Afrika) en de Kirchliche Pädagogische Hochschule KPH in Wenen (Oostenrijk). Studenten die hieraan willen deelnemen moeten wel zeer zelfstandig kunnen opereren en een goed gevoel voor culturele verhoudingen hebben. Heb je interesse in deze route, neem dan vroegtijdig contact op met de internationaliseringscoördinator, de heer (Jasper) Baaijens J.Baaijens@driestar-educatief.nl.
- Route 3: individuele internationale stage
Je kunt ook kiezen om zelf een individuele buitenlandstage te organiseren. Je gaat dan zelf op zoek naar een stageplaats in het buitenland. Ook hiervoor geldt: je moet zeer zelfstandig kunnen opereren en een goed gevoel hebben voor culturele verhoudingen. Heb je interesse in deze route, neem dan ook vroegtijdig contact op met de internationaliseringscoördinator, de heer (Jasper) Baaijens J.Baaijens@driestar-educatief.nl.

We streven ernaar de reis- en verblijfkosten van de studieweek in het buitenland (route 1) niet nodeloos te laten oplopen, want studenten moeten deze zelf betalen. Regelmatig zijn werkgevers in het onderwijs bereid om (een deel van) de kosten te dragen vanuit het scholingsbudget dat ze ontvangen.

Er kunnen geen rechten aan bovenstaande vermeldingen ontleend worden. Door externe of interne oorzaken kan een bepaald aanbod niet mogelijk zijn.

Alternatief:

Mocht je een alternatief willen hebben voor de internationale studieweek dan is dat in beginsel mogelijk. Je moet dan contact opnemen met zowel de vakstudieleader als de internationaliseringscoördinator, de heer (Jasper) Baaijens J.Baaijens@driestar-educatief.nl. Je ontwerpt zelf een alternatief en voert dit uit. Dit alternatief moet voldoen aan dezelfde doelen die bij de internationale studieweek horen en ook dezelfde tijdsinvestering hebben van 56 uur (namelijk de twee bijbehorende studiepunten). We verwachten vooraf een gedetailleerde uitwerking van een plan waarbij is aangegeven welke activiteiten bijdragen aan welk doel en wat daarvan de geplande tijdsinvestering is. De beoordeling van je plan kost tijd, daarom moet jouw plan ruim voor de geplande datum van uitvoering bij bovengenoemde personen binnen zijn; minimaal 8 weken voor aanvang. Na afloop lever je een gedetailleerd verslag in dat in ieder geval voorzien is van de nodige bewijsstukken en dat ook een expliciete reflectie bevat in hoeverre de uitvoering aan de doelstellingen heeft beantwoord.

2.8.2 Internationalisering Engels

Bij de deeltijdopleiding Engels is een langdurig verblijf in het buitenland niet altijd mogelijk. We kiezen daarom als een van de mogelijke routes ook voor een *veelvuldig* (drie korte studieweken) verblijf in Engelstalige landen. Een langdurig verblijf of het volgen van een *Summer course* in een Engelstalig land is echter wel waardevol (zie route 2). In de kennisbasis Engels voor tweedegraadslerarenopleidingen is de volgende tekst over een verblijf in het buitenland opgenomen: *Startbekwame docenten moeten de doeltaal in allerlei situaties, receptief en productief, zonder enige belemmering kunnen gebruiken. Ook is het vloeiend hanteren van het didactische principe doeltaal-is-voertaal alleen mogelijk bij een hoog en breed eigen vaardigheidsniveau. Om het in de kennisbasis gedefinieerde eindniveau van taalbeheersing aan het einde van de opleiding te bereiken, is een lang en/of veelvuldig verblijf in een Engelstalig land dan ook voor vrijwel elke student zeer wenselijk. Dit kan in de vorm van een lange stage, van een studieperiode aan een buitenlandse universiteit of van een excursie.*

Mogelijkheden:

Route 1: de reguliere studieweek

De vakgroep Engels organiseert voor elk leerjaar een studiereis waarbij de bovengenoemde doelen centraal staan. Leerjaar 1 en 2 als onderdeel van de module *culture: history and literature*. Leerjaar 3 en 4 is een verdieping op taal, cultuur, kennis van land en volk, persoonlijke en professionele vorming. Tevens is dit een goede voorbereiding op de landelijke kennistoets. Bij alle studiereizen verwachten we een actieve studiehouding en betrokkenheid bij de voorbereiding en uitvoering van het programma. Er zal bij hogere leerjaren meer verwacht worden van de studenten ten aanzien van zelfstandigheid en het onder begeleiding organiseren van de studieweek. De studiereizen zijn een belangrijk onderdeel van het curriculum (modulendoelen) en bevatten onder andere groepsactiviteiten. Doorgaans vallen deze studieweken niet in reguliere schoolvakanties. Er kunnen geen rechten aan deze vermelding ontleend worden.

Er zijn bij Engels jaarlijks internationale werkweken met de volgende doelstellingen:

1. verdiepen van kennis van de Engelse taal, geschiedenis en literatuur
2. spiegelen van ideeën/ concepten/vooroordelen over onderwijs en de Engelse taal en cultuur aan de realiteit zoals ervaren tijdens de studiereis. We kiezen doorgaans voor het Verenigd Koninkrijk.
3. professionaliseren als leraar Engels (in opleiding) in het VO/MBO en toewerken naar specifieke doelen uit het vakgebied zoals aangegeven bij de modulendoelen (onderdeel van het vakinhoudelijk curriculum)
4. ontwikkelen van de christelijke identiteit als leraar (in opleiding)

Route 2: Internationale studie in een Engelssprekend land

Driestar hogeschool heeft banden met enkele onderwijsinstellingen in het buitenland. Studenten kunnen onder bepaalde voorwaarden voor een kortere of langere periode aan een van deze instellingen studeren of zelf een individuele buitenlandse studieweek organiseren. Onderschat echter niet wat daarbij komt kijken. Studenten moeten zeer zelfstandig kunnen werken en goed om kunnen gaan met culturele verschillen. Momenteel zijn er vanuit de Driestar hogeschool goede contacten met de Noordwest-Universiteit, NWU, in Potchefstroom in Zuid-Afrika.

Heb je interesse of ideeën voor een dergelijk langdurig verblijf in het buitenland, neem dan contact op met mw. dr. C. (Cornée) van der Wind. Je moet zelf een programma ontwerpen en uitvoeren dat voldoet aan dezelfde doelstellingen en tijdsinvestering (studiepunten) als de internationale studieweken. We verwachten vooraf een gedetailleerde uitwerking van een plan waarbij is aangegeven welke activiteiten bijdragen aan welke doelen en wat daarvan de geplande tijdsinvestering is. De beoordeling en eventuele goedkeuring van het plan kost tijd. Daarom moet het plan minimaal 8 weken voor de geplande datum van uitvoering ingeleverd zijn. Na afloop lever je een verslag in dat onder andere bewijsstukken, reflectie, activiteitenbeschrijving en bereikte doelen bevat. We streven ernaar de kosten van de studieweek in het buitenland niet nodeloos te laten oplopen, omdat studenten zelf hun eigen reis- en verblijfkosten moeten betalen. Regelmatig zijn werkgevers in het onderwijs bereid om (een deel van) de kosten te dragen vanuit het scholingsbudget dat ze ontvangen.

Alternatief:

Mocht je een alternatief willen hebben voor de internationale studieweek dan is dat in beginsel mogelijk.

Je moet dan contact opnemen met zowel de vakstudieleider als de internationaliseringscoördinator, de heer J. (Jasper) Baaijens, J.Baijens@driestar-educatief.nl. Je ontwerpt zelf een alternatief en voert dit uit. Dit alternatief moet voldoen aan dezelfde doelen die bij de internationale studieweek horen en ook dezelfde tijdsinvestering hebben van 56 uur (namelijk de twee bijbehorende studiepunten). We verwachten vooraf een gedetailleerde uitwerking van een plan waarbij is aangegeven welke activiteiten bijdragen aan welk doel en wat daarvan de geplande tijdsinvestering is. De beoordeling van je plan kost tijd, daarom moet jouw plan ruim voor de geplande datum van uitvoering bij bovengenoemde personen binnen zijn; minimaal 8 weken voor aanvang. Na afloop lever je een gedetailleerd verslag in dat in ieder geval voorzien is van de nodige bewijsstukken en dat ook een expliciete reflectie bevat in hoeverre de uitvoering aan de doelstellingen heeft beantwoord.

3. Algemeen en organisatorisch

3.1 Informatievoorziening, Eduweb, e-mail, Osiris

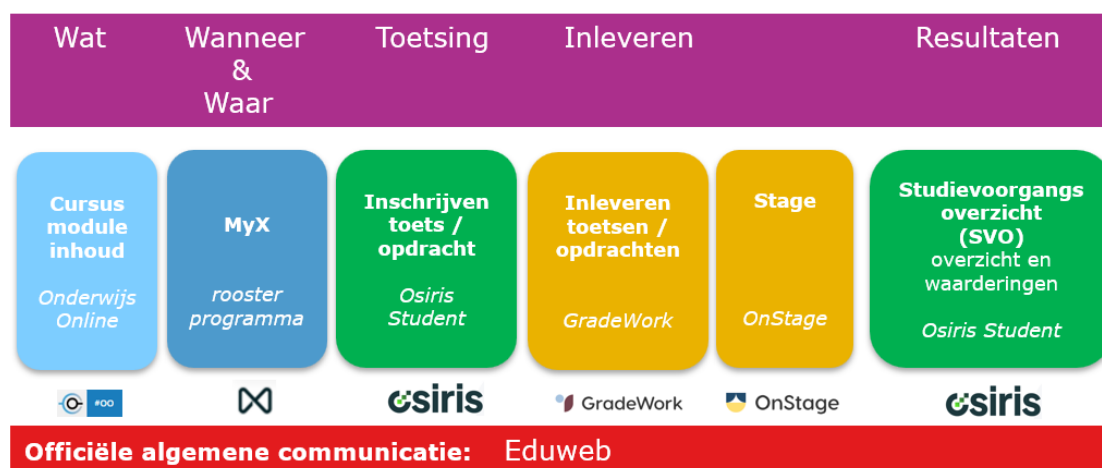
Gedurende het schooljaar houden we je met Eduweb, een intranet voor onze studenten, op de hoogte van actuele zaken en wetenswaardigheden over de Ivo-opleiding. Indien nodig informeren we je ook via je e-mailadres van Driestar hogeschool. Je wordt geacht van de inhoud kennis te hebben genomen; dus wees daar alert op. Bij het begin van je opleiding krijg je informatie over de toegang tot het netwerk en hoe je e-mail van buitenaf kunt lezen.

Binnen Driestar hogeschool maken we gebruik van verschillende softwareprogramma's die jullie ondersteunen bij de opleiding binnen onze hogeschool.

In onderstaande schema zie je waar we wat doen gedurende het proces van je opleiding:

Lerarenopleidingen - Waar doen we wat?

Driestar hogeschool



© Driestar educatief

3.2 Absentie

Aanwezigheid tijdens de collegeavonden is zinvol en in principe verplicht. In de colleges werk je aan je persoonlijke professionele ontwikkeling. Een aanwezigheid van minimaal 80 procent van de colleges is standaard vereist, tenzij uitdrukkelijk minder is toegestaan. Bij absentie moet je vooraf de docent en de studieleider in kennis stellen.

3.3 Inleveren van opdrachten

De inleverdatum voor opdrachten wordt vermeld in OnderwijsOnline. Wordt er na deze inlevertermijn ingeleverd dan vervalt de reguliere beoordelingstermijn van 15 werkdagen. Een opdracht kan twee keer ter beoordeling worden ingeleverd. Hiervoor gebruik je in GradeWork 'gelegenheid 1' en 'gelegenheid 2'. Als de beoordeling van de opdracht bij de eerste keer onvoldoende is, dan kun je met behulp van de gegeven feedback de opdracht verbeteren en inleveren als herkansing door middel van 'gelegenheid 2'.

3.4 Boekenlijst

De lijst met aan te schaffen literatuur voor het generieke programma is in deze gids opgenomen (vanaf pagina 30).

De verplichte literatuur voor het vakinhoudelijk gedeelte is opgenomen bij de modulebeschrijvingen in de studiegids. De boeken moet je zelf aanschaffen. Soms horen bij (keuze)opdrachten ook boeken. Ook daarvan geldt dat je die zelf moet aanschaffen. We gaan ervanuit dat je zelf zorgt dat je alle benodigde zaken tijdig in bezit hebt.

3.5 Onderwijsinhouden

De doelen per module of periode, informatie over de afsluiting van de modules of periodes, de thema's die per college aan de orde komen en ook readermateriaal zijn te vinden in OnderwijsOnline.

3.6 Diploma-uitreiking

Drie keer per leerjaar vindt er een diploma-uitreiking plaats. Hieraan kun je deelnemen als je hebt voldaan aan alle exameneisen. Om deel te kunnen nemen aan de diploma-uitreiking moet je het diploma minimaal drie werkwerken van tevoren in Osiris aanvragen. Om dat te kunnen doen moeten alle vakken van het generieke programma én van het vakdeel met een voldoende afgerond zijn en moeten alle opdrachten en cijfers ingevoerd zijn in Osiris. Osiris moet dus 240 behaalde studiepunten aangeven. In de meeste gevallen is het assessmentportfolio en eindgesprek het laatste onderdeel van de studie, maar dit kan afhangen van je studieverloop. Plan tijdig je laatste studieactiviteiten en doe dat zodanig dat er geen druk uitgeoefend wordt op docenten om in minder tijd dan de OER aangeeft onderdelen te becommentariëren of te beoordelen. Meer informatie over de diplomering en de data van de diploma-uitreikingen vind je op Eduweb.

4. Faciliteiten

4.1 Parkeren

Je kunt op ons eigen terrein parkeren.

4.2 Vertrouwenspersonen

Driestar hogeschool wil studenten graag een veilige leer- en werkomgeving bieden. Elke student heeft daarom recht op bescherming tegen gedrag dat als ongewenst wordt ervaren. Binnen Driestar hogeschool is dan de mogelijkheid om een gesprek aan te vragen met een van de interne of externe vertrouwenspersonen. De vertrouwenspersoon zal luisteren naar je verhaal en zal vervolgens met je bespreken hoe je verder wilt en welke actie jijzelf, Driestar hogeschool of iemand anders kan ondernemen om het ongewenste gedrag te stoppen. Inzet is dat jij er geen schade van ondervindt. Ook kan de vertrouwenspersoon jou, indien gewenst, doorverwijzen naar hulpverlening binnen of buiten Driestar hogeschool.

De vertrouwenspersoon houdt zich ook bezig met voorlichting over en preventie van ongewenst gedrag. Schroom daarom niet om met de vertrouwenspersoon contact op te nemen wanneer je hiermee te maken krijgt, ook wanneer het niet jezelf betreft. Ook als je niet zeker weet of je klacht ernstig genoeg is, kun je erover praten. De inhoud van de gesprekken wordt altijd vertrouwelijk behandeld (zie ook paragraaf 5.1.2 Procedure bij klachten betreffende agressie en seksuele intimidatie).

Onze hogeschool heeft twee interne vertrouwenspersonen, namelijk drs. L.F. (Lydia) van Hartingsveldt en T.H. (Timon) Langeraar. Daarnaast is er ook een externe vertrouwenspersoon: de heer B. Ravesloot. Contactgegevens zijn te vinden op Eduweb.

Deze vertrouwenspersonen zijn de aangewezen vertrouwenspersonen voor eventuele klachten op het gebied van agressie of seksuele intimidatie. De vertrouwenspersonen zijn voor de desbetreffende kwesties op school of via Teams bereikbaar.

4.3 Begeleiding studenten met een functiebeperking

Wanneer je als student een handicap of chronische ziekte hebt waardoor je belemmerd wordt in het volgen van je studie, willen we er van onze kant alles aan doen om de voortgang van je studie zo goed mogelijk te laten verlopen. Je beperking kan leiden tot problemen bij de deelname aan het onderwijs en daardoor kan studievertraging ontstaan. In dergelijke situaties kun je een beroep doen op speciale voorzieningen en regelingen. Dhr. J. J. (Jasper) Baaijens BEd is decaan functiebeperkingen. Hij is te bereiken via J.Baaijens@driestar-educatief.nl.

Vooraf wijzen we je erop dat er weliswaar soms aanpassingen mogelijk zijn, maar dat de doelen en omvang van je studie niet gewijzigd kunnen worden. Landelijk gelden er namelijk eisen voor startbekwame leraren en daar moet iedere afgestudeerde aan voldoen.

5. Procedures en reglementen

5.1 Rechtsbescherming

5.1.1 Rechtsbescherming algemeen

In het Studentenstatuut vind je informatie over rechtsbescherming. Je kunt je klacht, bezwaar of beroep schriftelijk door middel van een ondertekende brief voorleggen aan het loket rechtsbescherming. Richt je brief aan Mr. P.A.L. (Petra) Wendt loketrechtsbescherming@driestar-educatief.nl. Op Eduweb vind je op de pagina *Reglementen en rechtsbescherming* het schema rechtsbescherming. Dit schema staat ook in het Studentenstatuut.

5.1.2 Procedure bij klachten betreffende agressie en seksuele intimidatie

In bepaalde gevallen is het mogelijk om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie ongewenst gedrag. Je leest hierover meer in de *Klachtenregeling ongewenst gedrag*. Je kunt een klacht indienen via de vertrouwenspersoon, maar ook rechtstreeks, zonder tussenkomst van een ander. Het verdient echter de voorkeur om eerst een gesprek te voeren met een vertrouwenspersoon. Ook voor de melding van de klacht bij de (onafhankelijke) klachtencommissie kan een beroep worden gedaan op de steun van de vertrouwenspersoon. Hij of zij kan na een gesprek advies geven over een eventueel formeel vervolg. De formele procedure wordt beschreven in de *Klachtenregeling ongewenst gedrag*. Een klacht is niet anoniem, tenzij de klachtencommissie uitdrukkelijk bepaalt dat om gegronde redenen wél een anonieme klacht kan worden ingediend.

Een klacht kan worden ingediend via de vertrouwenspersoon, of bij de secretaris van de commissie: Mr. J. Verhoeven, Advocatenkantoor Wille & Donker, Klipperaak 201, 2411 ND te Bodegraven, tel. 0172-442417

5.1.3 College van beroep voor de examens

Als je het niet eens bent met het besluit van de examencommissie, kun je binnen 6 weken in beroep gaan bij het College van Beroep voor de Examens. Het beroep moet schriftelijk of digitaal worden ingediend bij het Loket Rechtsbescherming van Driestar hogeschool. Neem hiervoor contact op met Mr. P.A.L. (Petra) Wendt loketrechtsbescherming@driestar-educatief.nl. In het Studentenstatuut is een schema opgenomen van de verschillende rechtsbeschermingsmogelijkheden voor studenten.

5.1.4 Wet gegevensbescherming

Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Vanaf die datum geldt dezelfde privacywetgeving in de hele Europese Unie (EU). De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) geldt niet meer.

Ook binnen onze organisatie is er sprake van gegevensbescherming. Wat betekent dit concreet voor jou? Alle persoonsgegevens die je in Osiris en OnderwijsOnline ziet, zijn de gegevens die wij hebben opgeslagen met als enige toevoeging je kerkgenootschap –indien van toepassing–.

Het kerkgenootschap heb je bij het aanmelden via Studielink zelf aangegeven. Medewerkers zullen nooit persoonsgegevens verstrekken aan derden zonder toestemming van jou als student.

Heb je hier nog vragen over? Loop even langs bij de balie van Studentzaken.

De functionaris gegevensbescherming binnen onze organisatie is A. (Ton) Voorwinden MFC.

5.2 Examenregeling, studentenstatuut en reglementen

Als student heb je een aantal rechten en plichten die zijn vastgelegd in regelingen. De belangrijkste zijn het Studentenstatuut, de Onderwijs- en examenregeling algemeen deel (geldt voor alle opleidingen binnen Driestar hogeschool) - met diverse bijlagen waaronder het Toetskader en Tentamenregels - en de Onderwijs en examenregeling (opleidingsdeel Ivo). Deze en alle andere reglementen van de hogeschool zijn te vinden op de website van de hogeschool en op Eduweb.

Op Eduweb en op de website van Driestar hogeschool kun je ook de volgende regelingen of protocollen raadplegen:

- Regeling profileringsfonds;
- Klachtenregeling ongewenst gedrag;
- Reglement geschillenadviescommissie;
- Reglement klachtencommissie studenten hogeschool;
- Reglement Loket rechtsbescherming;

- Reglement medezeggenschapsraad;
- Reglement opleidingscommissies Driestar hogeschool;
- Reglement van Orde College van beroep voor de examens;
- Protocol rouw binnen de organisatie;
- Studeren met een functiebeperking;
- Privacyreglement studenten Driestar educatief.

5.3 Plagiaat

Plagiaat is het letterlijk overnemen van (delen van) andermans werk zonder goede bronvermelding. Dit is meestal inbreuk op het auteursrecht en wordt dan gezien als fraude. Ook parafraseren, in je eigen woorden weergeven van andermans werk, wordt als plagiaat gezien als er geen bron bij vermeld staat. De onderwijs- en examenregeling (OER) geeft aan hoe fraude bestraft wordt. Gradework controleert ingeleverd werk ook op overeenkomst met op het internet aanwezige documenten alsook eerder bij Driestar educatief ingeleverd materiaal.

Voor meer informatie over auteursrechten en wat dit betekent voor studenten raadpleeg www.auteursrechten.nl.

Het als eigen werk inleveren van iets wat niet door jou is gemaakt, wordt beschouwd als fraude. Dat geldt zowel voor werk dat door een andere persoon is gemaakt als voor werk dat (mede) door een vorm van kunstmatige intelligentie of technisch hulpmiddel is gegenereerd, waaronder inbegrepen chatboxen zoals ChatGPT. Dit uiteraard tenzij in de opdracht uitdrukkelijk ruimte wordt geboden voor gebruik van dergelijke hulpmiddelen.

5.4 AI

Als student ben je verantwoordelijk voor je ingeleverde werk en moet je AI volgens de richtlijnen inzetten (zie hiervoor OnderwijsOnline > algemeen (alle opleidingen) > 1.2 AI): [OnderwijsOnline](#)

5.5 Landelijke (kennis)toetsen

Bij iedere lerarenopleiding in Nederland worden in het derde of vierde leerjaar digitale, landelijke kennistoetsen afgenomen. Deze zijn verplicht en moeten voldoende worden afgerond. Meer informatie is te vinden op <https://lkt.10voordeleraar.nl/>. Hier zijn ook voorbeeldtoetsen beschikbaar. De [voorbeeldtoetsen](#) beslaan de kennisdomeinen die ook in de landelijke kennistoets aan bod komen. Ze bevatten hetzelfde soort en hetzelfde aantal vragen. Voor een optimaal leereffect krijgen deelnemers alle vragen met de goede antwoorden te zien waarbij het percentage van de goede antwoorden ook wordt gegeven.

Er is een *speciale regeling collegegeld* voor studenten die alle studiepunten hebben gehaald maar alleen nog een externe toets moeten halen. Als dit mogelijk voor jou van toepassing is neem dan contact op met de studieleider van het vak.

Naast bovenstaande algemene zaken gelden voor de opleiding Engels aanvullende voorwaarden om deel te mogen nemen aan de landelijke kennistoets. De aanvullende voorwaarden kun je vinden in OnderwijsOnline.

6. Organisatie en aanspreekpunten

6.1 Namen en adressen

Bestuur	De opleiding wordt verzorgd onder verantwoordelijkheid van Driestar hogeschool te Gouda		
Adres	Driestar hogeschool, Burgemeester Jamessingel 2, 2803 PD GOUDA Postbus 368, 2800 AJ GOUDA		
Studentzaken		ruimte 0.25	Postbus 368 2800 AJ GOUDA tel. 0182-540310 studentinfo@driestar-educatief.nl
Manager	Tlj	A. (Arjan) van Tol MSc	a.vantol@driestar-educatief.nl
Studieleider Generiek	Hrnt	A.J. (Nathalie) de Heer-Heiboer MEd	a.j.deheer@driestar-educatief.nl
Aanspreekpunt jaar 1 generiek	Bthm	M.M. (Martha) Buitenhuis MEd	m.buitenhuis@driestar-educatief.nl
Aanspreekpunt jaar 2 generiek	Dwrđ	M.T. (Timon) van Doleweerd	t.vandoleweerd@driestar-educatief.nl
Aanspreekpunt jaar 3 generiek	Hea	A.(Albert) van Hell MEd	a.vanhell@driestar-educatief.nl
Aanspreekpunt jaar 4 generiek	Net	J.C. (Cegien) van der Net MEd	j.c.vandernet@driestar-educatief.nl
Instituutskoördinatoren Opleiden in de school (OidS)	Msc	C. M. (Corné) van der Maas MEd (RAOS / ZAOS)	c.m.vanderMaas@driestar-educatief.nl
Coördinator zij-instroom LVO	Brp	Drs. S.P. (Sjoerd) van den Berg	S.P.vandenBerg@driestar-educatief.nl
Studieleider Duits	Lnr	A. (Rian) Leune MA	a.leune@driestar-educatief.nl
Studieleider Economie	Ode	drs. C.H. (Cor) Oudijn	c.h.oudijn@driestar-educatief.nl
Studieleider Engels	Mwf	C. (Cornée) van der Wind-Ferreira, MA, M-ELT	c.vanderwind@driestar-educatief.nl
Studieleider Geschiedenis	Glsm	drs. M. (Martijn) Glas	m.glas@driestar-educatief.nl
Studieleider Godsdienst	Ode	drs. C.H. (Cor) Oudijn	c.h.oudijn@driestar-educatief.nl
Studieleider Nederlands	Mgd	drs. P. (Peter) Goedegebure	p.goedegebure@driestar-educatief.nl
Studieleider Wiskunde	Hvl	C. (Cora) van den Heuvel-De Groot MSc	c.vandenheuvel@driestar-educatief.nl
Internationaliserings-coördinator	Bjj	J. (Jasper) Baaijens BEd	j.baaijens@driestar-educatief.nl
Examencommissie Ivo		secretariaat-examencommissieivo@driestar-educatief.nl meer informatie op Eduweb	
Opleidingscommissie Ivo		meer informatie op Eduweb	
Decaan functiebeperkingen	Bjj	J. (Jasper) Baaijens BEd	j.baaijens@driestar-educatief.nl
International Office	Bre Bsjr	Lydia Bor Joël Baas	internationaloffice@driestar-educatief.nl

6.2 Collegetijden

Voor openingsbijeenkomst, collegeweken, tentamenweken, vakanties en afsluiting: zie het jaarrooster op Eduweb. Voor alle data geldt: Deo volente.

De generieke colleges worden gegeven op dinsdagmiddag en -avond. In leerjaar 1-3 zijn er voor OidS-studenten per leerjaar vier periodes van drie middagen. Voor deeltijdstudenten zijn dit avonden. Voor de tijdsindeling zie hieronder.

Leerjaar 1

OidS	Deeltijd
Dinsdag van 13.30 – 18.00 uur	Dinsdag van 17.00 – 21.15 uur

OidS-Raos leerjaar 2-3

Dinsdagmiddag 1	Dinsdagmiddag 2	Dinsdagmiddag 3
13:30-17:00 uur beroepstaak x	13:30-16:00 uur beroepstaak x 16:00-17:00 intervisie	13:30-16:00 uur beroepstaak x 16:00-17:00 uur professionele identiteit
17:00-18:00 uur: masterclass	incidenteel* 17:00-18:30 uur masterclass pedagogen	

**masterclasses pedagogen van 17.00 tot 18.30 uur*
- leerjaar 3 op 10 november 2026 en 12 januari 2027
- leerjaar 2 op 1 december 2026 en 16 februari 2027

OidS-COS leerjaar 2-3

COS-studenten volgen voor de beroepstakencolleges het Raos-rooster. Dit ziet er dan als volgt uit:

Dinsdagmiddag 1, 2 en 3	Dinsdagmiddag 2	Dinsdagmiddag 3
13:30-17:00 uur beroepstaak x	13:30-16:00 uur beroepstaak x	13:30-16:00 uur beroepstaak x

Opmerkingen:

- De COS-studenten volgen op dinsdagmiddag hetzelfde rooster als de RAOS studenten.
- Daarnaast volgen de COS-studenten van leerjaar 1 en 2 vier pi-bijeenkomsten per semester op woensdagmorgen (9:30-12:30 uur). Deze worden gegeven door COS-schoolopleiders. Tijdens deze bijeenkomsten vindt ook intervisie plaats.
- De COS-studenten van leerjaar 3 volgen zes keer intervisie op dinsdagmorgen van 11:00-13:00 uur.

Deeltijd leerjaar 2-3

Dinsdagavond 1	Dinsdagavond 2	Dinsdagavond 3
17:00-18:00 uur: masterclass	17:00-18:00 uur: beroepstaak x incidenteel*: 17:00-18:30 uur masterclass pedagogen	17:00-18:00 uur: beroepstaak x
18:30-21:15 uur beroepstaak x	18:30-20:15 uur: beroepstaak x	18:30-20:15 uur: beroepstaak x
	20:15-21:15 uur: intervisie	20:15-21:15 uur: professionele identiteit

**masterclasses pedagogen van 17.00 tot 18.30 uur*
- leerjaar 3 op 10 november 2026 en 12 januari 2027
- leerjaar 2 op 1 december 2026 en 16 februari 2027

Het rooster met een masterclass pedagoog ziet er als volgt uit:

Dinsdagavond met masterclass pedagoog
17:00-18:30 uur: pedagoog
19:00-21:15 uur: beroepstaak

Deeltijd en OidS leerjaar 4

De generieke colleges in leerjaar 4 worden voor zowel OidS- als deeltijdstudenten gegeven op dinsdagavond. Elk semester bestaat uit twee periodes van drie collegeavonden, waarbij het tweede semester qua inhoud gelijk is aan het eerste. Het generieke programma in leerjaar 4 kan dus zowel in het eerste als in het tweede semester gedaan worden, waarbij het ook mogelijk is om modules in semester 1 en modules in semester 2 te volgen. Voor de tijdsindeling zie hieronder. Als je bent toegelaten tot jaar 4, kun je de actuele activiteiten vinden in je rooster.

Dinsdagavond 1	Dinsdagavond 2	Dinsdagavond 3
17:00-18:00 uur: beroepstaak 4	17:00-18:00 uur: tutoruur	17:00-18:00 uur: beroepstaak 4
18:00-18:30 uur: pauze	18:00-18:30 uur: pauze	18:00-18:30 uur: pauze
18:30-19:45 uur: beroepstaak of interculturele ervaring	18:30-19:45 uur: beroepstaak of interculturele ervaring	18:30-19:45 uur: beroepstaak of interculturele ervaring
19:45-20:00 uur: pauze	19:45-20:00 uur: pauze	19:45-20:00 uur: pauze
20:00-21.15 uur: beroepstaak of interculturele ervaring	20:00-21.15 uur: beroepstaak of interculturele ervaring	20:00-21.15 uur: beroepstaak of interculturele ervaring

Vakinhoudelijke colleges leerjaar 1 t/m 4

De vakinhoudelijke colleges worden gegeven op donderdagavond van 17.00 – 22.00 uur. Studenten van de opleiding Ivo Wiskunde starten op donderdag om 16.00 uur. De vakinhoudelijke colleges van Ivo Godsdienst worden gegeven op woensdagavond volgens het rooster van de CGO. Het vakprogramma kent voor het eerste, tweede en derde leerjaar 8 collegeweken in het eerste semester en 7 collegeweken in het tweede. Het vierde leerjaar bestaat uit alleen het eerste semester.

Woensdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo godsdienst
1. 17.00 - 18.00 uur (GL) 17.00 - 18.30 uur (PW)
Pauze: 18.00 - 18.30 uur
2. 18.30 - 19.35 uur
3. 19.40 - 20.40 uur
Pauze: 20.40 - 21.00 uur
4. 21.00 uur - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo Duits
1. 17.00 - 18.00 uur
2. 18.00 - 19.00 uur
Pauze: 19.00 - 19.30 uur
3. 19.30 - 20.30 uur
4. 20.30 - 21.30 uur
5. 21.30 - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo economie
1. 17.00 - 17.45 uur
2. 17.45 - 18.30 uur
3. 18.30 - 19.15 uur
Pauze: 19.15 - 19.45 uur
4. 19.45 - 20.30 uur
5. 20.30 - 21.15 uur
6. 21.15 - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo Engels
1. 17.00 - 18.30 uur
Pauze: 18.30 - 19.00 uur
2. 19.00 - 20.30 uur
3. 20.30 - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo geschiedenis
1. 17.00 - 18.30 uur
2. 18.30 - 20.00 uur
Pauze: 20.00 - 20.30 uur
3. 20.30 - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo Nederlands
1. 17.00 - 18.30 uur
2. 18.30 - 20.00 uur
Pauze: 20.00 - 20.30 uur
3. 20.30 - 22.00 uur

Donderdag leerjaar 1 t/m 4	
Lvo wiskunde	
0. Voortgangsgesprekken	15.30 - 16.00 uur
1. Leerplein	16.00 - 16.45 uur
2. College	16.45 - 17.30 uur
3. College	17.30 - 18.15 uur
Pauze: 18.15-18.45 uur*	
4. College	18.45 - 19.30 uur
5. College	19.30 - 20.15 uur
Pauze: 20.15-20.30 uur*	
6. College	20.30 - 21.15 uur
7. College	21.15 - 22.00 uur

*) Om drukte bij de kantine te voorkomen, hebben lvo-opleidingen verschillende pauzetijden.

7. Inschrijving, toelating en studiekosten

7.1 Toelatingseisen

Voor de opleiding gelden toelatingseisen. Allereerst is dat het bezit van een bepaald diploma. Ten tweede het met goed resultaat volgen van de studiekeuzecheckdag en het afleggen van de bijbehorende toetsen. Voor studenten OidS is er daarnaast een aparte toelatingsroute.

Om te worden toegelaten tot de tweedegraads lerarenopleiding heb je allereerst minimaal één van de volgende diploma's nodig: havo of mbo (minimaal niveau 4). Als je een havodiploma hebt geldt dat bij alle profielen het betreffende vak in het vakkenpakket dient te zijn opgenomen.

Aanvullende informatie voor Lerarenopleiding wiskunde

Als je een havodiploma hebt geldt dat wiskunde B in het vakkenpakket dient te zijn opgenomen. Als je een vwo-diploma hebt, volstaat ook wiskunde A voor toelaatbaarheid tot de opleiding. Voor een voldoende instapniveau zijn de volgende onderdelen van havo wiskunde B extra van belang:

- De student kan standaardfuncties (lineaire functies, wortel- en machtsfuncties, exponentiële, logaritmische, en goniometrische functies) hanteren, interpreteren binnen een context, grafieken beschrijven en functievoorschriften vastleggen.
- Het bovengenoemde geldt ook voor samengestelde functie als combinatie van standaardfuncties.
- De student kent de begrippen die karakteristieke eigenschappen van de grafieken van functies beschrijven: interval, domein, bereik, stijgen, dalen, toenemend en afnemend stijgen en dalen, top, extremen, minimum, maximum, snijpunt met de y-as en symmetrie.
- De student kent de begrippen differentiaal quotiënt, helling, richtingscoëfficiënt en raaklijn en kan deze bij een gegeven functie bepalen.
- De student kan eerste- en tweedegraads vergelijkingen algebraïsch oplossen.
- De student kan de goniometrie en de stelling van Pythagoras gebruiken voor het bepalen van hoeken en afstanden in een gegeven driehoek.

Als je op 1 september van het leerjaar dat je wilt starten 21 jaar of ouder bent en je beschikt niet over één van bovenvermelde diploma's, kun je wettelijk alleen toegelaten worden na een *Toelatingsonderzoek 21+*. Daarvoor moet je de algemene studiekeuzecheckdag volgen en een onverkort positief advies krijgen op basis van de tests die dan afgenomen worden.

De studie start op het eindniveau van havo-5. We verwachten van je dat je de inhoud van het schoolvak op de havo en Nederlands op dat niveau beheerst. Dit is nodig om de studie goed te kunnen volgen. Je moet kennis en vaardigheden dus in redelijke mate paraat hebben. Als het lang geleden is dat je met het vak bezig bent geweest, vergt dat een inhaalslag die je voorafgaand aan de eerste colleges moet afronden. De studieleider is bereid je daarover te adviseren.

7.2 Informatie over de opleiding

Regelmatig zijn er voorlichtingsbijeenkomsten op de hogeschool voor belangstellenden. Je vindt de data op onze website www.driestar-hogeschool.nl. Het is belangrijk om hier naartoe te komen als aanstaande student! Daarnaast kun je met een van de studieleiders van het vak of van het generieke programma een afspraak maken. Het is ook mogelijk - aanbevolen zelfs - een collegeavond bij te wonen. Neem hiervoor contact op met Studentzaken, met de studieleider van het vakinhoudelijke programma of met de studieleider van het generieke programma.

Voor alle administratieve zaken en voor de eerste algemene informatie kun je terecht bij de afdeling Studentzaken. Voor algemene vragen over de inhoud van de studie of vragen die over het vakdeel gaan staat de studieleider van het vak je graag te woord. Heb je vragen over de inhoud van het generieke programma en het werkplekleren, richt je tot de studieleider van het generieke programma. Contactgegevens vind je in hoofdstuk 6.

De studieleider is te spreken voor elke student die dit wenst. Gesprekken over studiebegeleiding vinden plaats op initiatief van de student. We verzoeken je zo mogelijk eerst via e-mail een afspraak te maken. Een persoonlijk gesprek vindt bij voorkeur plaats in aansluiting op de te volgen colleges.

7.3 Aanmelding

Het is van belang je zo spoedig mogelijk aan te melden, liefst voor 1 mei. Alleen wie zich vóór 1 mei aanmeldt heeft recht op toelating in het hoger onderwijs op voorwaarde dat aan de toelatingseis is voldaan. Wie zich pas na die datum aanmeldt, moet afwachten of hij/zij nog toegelaten wordt. In alle gevallen is de studiekeuzecheckdag verplicht en moet je als je na 1 mei hebt aangemeld een positief advies krijgen om daadwerkelijk toegelaten te worden.

Aanmelden voor een opleiding loopt via het centrale aanmeldsysteem van alle hogescholen en universiteiten: *Studielink*. De aanmelding gaat volledig via Studielink, dus je hoeft geen apart formulier voor onze hogeschool in te vullen. Voor meer informatie en aanmelding ga je naar www.driestar-educatief.studielink.nl.

Let op: wij vragen je bij aanvang van de studie geen VOG te overleggen, maar wees je ervan bewust dat een stageplek erom kan vragen en dat een werkplek (na de opleiding) er sowieso om vraagt.

7.4 Collegegeld

7.4.1 Regels en bedragen

In het studentenstatuut is aangegeven welke rechten en plichten aan jouw inschrijving als student zijn verbonden. In de regelgeving wordt gesproken over twee soorten collegegeld: het wettelijk collegegeld en het instellingscollegegeld.

Het wettelijk collegegeld wordt betaald door een student:

- die niet eerder een bachelor of master heeft gehaald - tenzij je voor het eerst een opleiding in onderwijs volgt en je eerder behaalde bachelor geen opleiding in de zorg betrof - en
- die voldoet aan het nationaliteitsvereiste. Dit houdt in dat de student de nationaliteit bezit van een land dat deel uitmaakt van de Europese Economische Ruimte (EER), de Surinaamse of de Zwitserse nationaliteit, of (onder voorwaarden) de Turkse nationaliteit op grond van het Associatiebesluit 1/80. Studenten vallen ook onder de nationaliteitsvereiste als ze een familielid zijn van in Nederland wonende EU-burgers die niet de EER-nationaliteit hebben of als ze een verblijfsvergunning bezitten op basis waarvan ze in aanmerking komen voor studiefinanciering en
- die woont in Nederland, België, Luxemburg of een van de Bondsstaten Noord-Rijnland-Westfalen, Nedersaksen of Bremen van de Bondsrepubliek Duitsland
- en wordt voor de voltijdopleidingen vastgesteld door het ministerie OCW
- en wordt voor de deeltijdopleidingen vastgesteld door de hogeschool.

Het wettelijk collegegeld voor het studiejaar 2026-2027 is € 2695,-.

Het instellingscollegegeld

- geldt voor een student die geen recht heeft op wettelijk collegegeld
- wordt vastgesteld door de hogeschool
- is minimaal gelijk aan het wettelijk voltijd collegegeldtarief

Er is één uitzondering op deze regeling: een student betaalt wettelijk collegegeld indien hij met een tweede opleiding is begonnen terwijl de eerste opleiding (waarvoor wettelijk collegegeld wordt/werd betaald) nog niet was afgerond. Dit geldt dus voor degenen die een tweede opleiding volgen die gestart is vóór het behalen van de eerste bachelor en die niet onderbroken is geweest. Zodra de eerste studie is afgerond, betaalt de student wel instellingscollegegeld.

7.4.2 Bedragen studiejaar 2026-2027

De tarieven van het collegegeld voor het studiejaar 2026-2027 zijn als volgt:

Wettelijk collegegeld

deeltijd collegegeld € 2.694

duaal collegegeld € 2.694

Instellingscollegegeld

instellingscollegegeld € 7.990

7.4.3 Betalingsmogelijkheden

Hoe betaal je het collegegeld?

Voor het studiejaar 2026-2027 kun je de betaling van het collegegeld via Studielink regelen. Driestar hogeschool maakt voor de incasso van het collegegeld gebruik van een digitale machtiging in Studielink.

Het collegegeld mag op twee manieren worden voldaan:

1. Je machtigt Driestar educatief het bedrag in één keer van je rekening af te schrijven. Het bedrag wordt dan eind september 2026 (of zo snel mogelijk daarna) van de rekening afgeschreven.
2. Je machtigt Driestar educatief het bedrag in tien termijnen van je rekening af te schrijven. In dat geval ben je € 26,00 administratiekosten verschuldigd. Dit wordt geïncasseerd bij de eerste termijn. De bedragen worden vanaf eind september 2026 elke maand van je rekening afgeschreven t/m eind juni 2027.

Denk goed na bij het doen van je inschrijving of je in één keer of in termijnen wilt betalen. De betaalwijze is namelijk achteraf niet meer te wijzigen nadat je eenmaal je betaalgegevens hebt ingevuld en de machtiging hebt bevestigd in Studielink.

Zorg dat er voldoende saldo op je rekening staat op het moment dat er geïncasseerd wordt. Na een tweede mislukte incasso worden er € 10,00 administratiekosten in rekening gebracht per mislukte poging.

Betaling door werkgever

Betaalt je werkgever? Geef in Studielink aan dat de betaling geregeld wordt door een derde. De betaallink die je krijgt, kun je dan per e-mail doorsturen. Je blijft als student zelf verantwoordelijk voor tijdige betaling van het collegegeld. Wanneer jouw werkgever niet tijdig betaalt, word jij als student daarop aangesproken.

Je kunt ook een [garantieverklaring](#) in laten vullen.

Incassodata voor studiejaar 2026/2027

De incassodata zijn:	
Eenmalig	25-09-2026
Termijn 1	25-09-2026
Termijn 2	27-10-2026
Termijn 3	27-11-2026
Termijn 4	24-12-2026
Termijn 5	27-01-2027
Termijn 6	26-02-2027
Termijn 7	26-03-2027
Termijn 8	27-04-2027
Termijn 9	27-05-2027
Termijn 10	25-06-2027

7.4.4 Tweede inschrijving

Het is mogelijk om twee (of meer) studies naast elkaar te volgen. Alleen bij de opleiding van de eerste inschrijving ben je dan collegegeld verschuldigd. Hieronder staan de verschillende mogelijkheden van een tweede inschrijving:

Eerste en tweede inschrijving aan Driestar hogeschool

Je betaalt collegegeld voor je eerste inschrijving. Je hoeft verder niets te regelen voor je tweede inschrijving. Wanneer het bedrag voor de opleiding van eerste inschrijving lager is dan het bedrag bij tweede inschrijving (bijvoorbeeld bij deeltijd en voltijd) moet je het verschil bijbetalen. Je ontvangt dan een aanvullende factuur.

Eerste inschrijving elders, tweede inschrijving aan Driestar hogeschool

Als je een eerste inschrijving aan een andere universiteit of hogeschool hebt moet je het volledige collegegeld betalen bij die instelling. Je kunt als tweede inschrijver bij Driestar hogeschool per 1 september 2026 worden ingeschreven als je bij de instelling van eerste inschrijving het collegegeld hebt betaald. In dit geval dien je een Bewijs Betaald Collegegeld op te vragen bij die hogeschool of universiteit. Deze lever je in bij de afdeling Studentzaken. Wanneer het bedrag bij de instelling van eerste inschrijving lager is dan het bedrag bij een tweede inschrijving aan Driestar hogeschool (bijvoorbeeld bij deeltijd en voltijd) moet je het verschil bijbetalen. Je ontvangt dan een aanvullende factuur.

Eerste inschrijving aan Driestar hogeschool, tweede inschrijving elders

Het is ook mogelijk dat je een eerste inschrijving aan Driestar hogeschool hebt en een tweede inschrijving elders. In dat geval kun je een *Bewijs Betaald Collegegeld (BBC)* aanvragen bij de afdeling Financiën (collegegeld@driestar-educatief.nl). Deze lever je in bij de andere hogeschool of universiteit.

7.4.5 Digitale machtiging collegegeld in Studielink

Je betaalt collegegeld voor ieder studiejaar dat je bent ingeschreven bij Driestar hogeschool. De betaling regel je zelf online met een digitale machtiging in Studielink. Samengevat moet je de volgende acties uitvoeren:

- log in op Studielink: www.driestar-educatief.studielink.nl
- schrijf je (her)in voor het eerstvolgende collegejaar
- ga naar *Voer je betaalgegevens in via Mijn To do lijst*
- het collegegeld wordt vastgesteld door de hogeschool
- bevestig je machtiging

Belangrijke informatie!

- Om gebruik te maken van de digitale machtiging moeten je persoonsgegevens zijn gecontroleerd.
- Betaalt een bedrijf/werkgever namens jou het collegegeld via machtiging of factuur? Vul dan in: *betaling op andere wijze*.
- Betaalt iemand anders voor jou het collegegeld (bijvoorbeeld een ouder) of betaal je zelf maar ben je minderjarig, dan moet die andere persoon de digitale machtiging ondertekenen met zijn/haar eigen DigiD.
- Je kunt de ingevulde betalingsgegevens na bevestiging in StudieLink niet meer wijzigen.
- Wil je na het bevestigen van de digitale machtiging toch je betalingsgegevens wijzigen? Stuur dan een mail naar collegegeld@driestar-educatief.nl.
- Volg je ook een opleiding aan een andere onderwijsinstelling? Dan heb je mogelijk recht op vrijstelling van collegegeld door een Tweede Inschrijving. Lever dan een *Bewijs Betaald Collegegeld (BBC)* voor 1 september in bij de afdeling Studentzaken van Driestar hogeschool.

Vragen

Voor vragen over digitale machtiging van het collegegeld kun je een e-mailbericht sturen naar collegegeld@driestar-educatief.nl.

7.4.6 Bewijs van inschrijving

Elke student die het collegegeld betaald heeft of de machtiging heeft afgegeven kan via Osiris een bewijs van inschrijving downloaden.

7.4.7 Studiefinanciering, lerarenbeurs en tegemoetkoming leraren

Studiefinanciering

Studenten die een voltijd of een duale opleidingsvorm (OidS) volgen, komen in aanmerking voor een lening, een studentenreisproduct (OV), collegegeldkrediet en eventueel een aanvullende beurs (afhankelijk van het inkomen van ouders). Het aanvragen kan via de website van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

Tegemoetkoming leraren of levenlanglerenkrediet

Volg je een lerarenopleiding aan hbo of universiteit? Dan kun je mogelijk een [tegemoetkoming leraren](#) aanvragen. Bent je jonger dan 57 jaar en wil je een opleiding aan mbo, hbo of universiteit gaan volgen? Dan kom je misschien wel in aanmerking voor het [levenlanglerenkrediet](#).

Lerarenbeurs

Ben je bevoegd leraar in het primair of voortgezet onderwijs, het middelbaar of hoger beroepsonderwijs? Dan kun je een [lerarenbeurs aanvragen](#) als je je professionele niveau wilt verhogen, je vakkennis wilt verbreden of wilt specialiseren. De lerarenbeurs vergoedt (deels) de kosten voor collegegeld, studiemiddelen en reiskosten. Bovendien kan je werkgever met de lerarenbeurs een vergoeding krijgen om je vervanging tijdens studieverlof te bekostigen.

8. Vrijstellingen en specifieke routes

8.1 Vrijstellingen

Grondslag van de regeling

Op grond van de onderwijs- en examenregeling (OER) bestaat de mogelijkheid tot het aanvragen van vrijstelling voor onderdelen van het Generieke programma, zoals tentamens en opdrachten.

De procedure voor het aanvragen van vrijstellingen wordt hieronder beschreven.

Motivering van de aanvraag

De aanvraag voor het verkrijgen van een vrijstelling moet je duidelijk motiveren. Daarvoor verstrek je een kopie van een bewijsstuk zoals een certificaat, diploma, getuigschrift en een officiële beschrijving van de inhoud. In een schriftelijke toelichting bij het bewijsstuk geef je verdere informatie over het niveau (getoetste kennis, vaardigheden) en de studielast van het onderdeel op grond waarvan je de vrijstelling aanvraagt. Eerder gevolgde cursussen van bijvoorbeeld 40 of 60 uur studielast geven per definitie geen vrijstelling voor onderdelen uit het Generieke programma met een studielast van 112 uur. Zo mogelijk voeg je ook officiële beschrijvingen van de inhoud bij.

Als je vrijstelling aanvraagt en krijgt voor bepaalde onderdelen uit het Generiek programma is het van belang te bedenken dat wij van jou verwachten dat je alle kennis nog steeds paraat hebt. Bovendien bouwen modules regelmatig op elkaar voort en dat betekent ook dat in volgende modules je niet van docenten mag verwachten of vragen dat ze iets dat eerder aan de orde is geweest opnieuw gaan behandelen. Daarvoor is collegetijd of individuele tijd te kostbaar. Als je niet zeker weet of je kennis nog actueel en paraat is raden we af om vrijstellingen aan te vragen.

Standaard vrijstellingen

Er zijn standaardvrijstellingen voor modules van het generieke programma voor studenten met een diploma pabo van Driestar hogeschool, behaalde propedeuse LVO andere hogeschool, pedagogisch-didactisch getuigschrift (pdg) of een andere lerarenopleiding. Dat betekent dat een (fors) deel van het generieke programma van alle leerjaren in principe voor vrijstelling in aanmerking komt als je aan de gestelde voorwaarden voldoet. In onderstaande tabel staat wat je wel moet volgen, dus niet een opsomming van de vrijstellingen.

Als je beschikt over een bachelor waarin je een onderwijs gerelateerd onderzoek hebt gedaan, kun je onder voorwaarde van positief advies van de vakgroep vrijstelling krijgen voor de modules GEN 1.8 praktijkgericht onderzoek, GEN 2.8 praktijkgericht onderzoek, GEN 3.8 praktijkgericht onderzoek en GEN 4.8 vakdidactisch eindwerk onderzoekend vermogen.

Als je beschikt over een niet-onderwijs gerelateerde bachelor waarin je een onderzoek hebt gedaan, kun je onder voorwaarde van positief advies van de vakgroep vrijstelling krijgen voor de modules GEN 1.8 praktijkgericht onderzoek, GEN 2.8 praktijkgericht onderzoek en GEN 3.8 praktijkgericht onderzoek.

Persona's in het Generieke programma

Op basis van 'eerder verworven kwalificaties' (EVK's)

Te volgen modules

	Modules leerjaar 1	Modules leerjaar 2	Modules leerjaar 3	Modules leerjaar 4
Pabo (indien gevolgd bij Driestar)*	Nader te bepalen	GEN 2.6 (BT2)	GEN 3.6 (BT2)	GEN 4.6 (BT2) GEN 4.11 (Praktijkervaring) (behalve toets-2 stage po/vo) GEN 4.12 (portfolio / assessment)
Propedeuse LVO	Geen modules	Alle modules	Alle modules	Alle modules
Diploma lerarenopleiding (eerste- of tweedegraads)	Geen modules	Geen modules	Geen modules	Geen modules
Pdg	Geen modules	Geen modules	Geen modules	Alle modules
Zomercursus basisvaardigheden	Vrijstelling voor GEN 1.5 (BT1) Overige moet gevolgd worden *Let op: in de eerste module niet alleen Gen 1.5, ook Masterclass/intervisie/PI	Alle modules	Alle modules	Alle modules
HBO-diploma of master (wel/niet gerelateerd aan onderwijs)	Jaar 1 t/m 4: Student (evt. in overleg met de studieleider) stelt een vrijstellingsverzoek op en dient dat in bij de examencommissie. De examencommissie neemt, zo nodig in overleg met de studieleider, een besluit tot wel of geen toekenning van vrijstelling.			
WO-diploma of master (wel/niet gerelateerd aan onderwijs)	Jaar 1 t/m 4: Student (evt. in overleg met de studieleider) stelt een vrijstellingsverzoek op en dient dat in bij de examencommissie. De examencommissie neemt, zo nodig in overleg met de studieleider, een besluit tot wel of geen toekenning van vrijstelling.			

* bij het volgen van een dubbele bachelor pabo en lvo: vrijstelling onder voorbehoud van afronding van het genoemde leerjaar op de pabo of behalen pabo-diploma. Student mag gelijktijdig beginnen met beide opleidingen, maar vrijstelling vervalt bij het niet afronden van genoemde jaar op pabo

Assessment voor aanvraag vrijstellingen op basis van eerder verworven competenties (EVC's)

1. Voorwaarde: de studieleider(s) van het vak en/of generiek zien ruimte voor minimaal 15 EC vrijstelling op basis van 'eerder verworven competenties';
2. Door de studieleider(s) wordt contact opgenomen met het assessmentbureau;
3. Het assessmentbureau maakt de verdere afspraken met de student over het aan te leveren portfolio en de datum voor het assessment;
4. Na het assessment wordt door het assessmentbureau aan de studieleider(s) van het vak en/of generiek gevraagd om aan de hand van het adviesrapport van de assessoren een passend studieprogramma voor de student op te stellen.
5. Het EVC-traject kan van toepassing zijn aan het begin van de studie of als een student tijdens de opleiding om diverse redenen vertraging oploopt en intussen in de lespraktijk zichzelf verder heeft ontwikkeld.

Wijze van beoordeling

De studieleider van het generieke deel van de opleiding brengt advies uit aan de examencommissie over een aanvraag tot vrijstelling als het gaat om een onderdeel uit het generieke programma en om het werkplekleren. Voor andere onderdelen van het programma brengt de studieleider van het vak advies uit over de aanvraag. Beide studieleiders overleggen indien nodig met de betrokken docent(en).

Bij een positieve beslissing van de examencommissie zetten we de studiepunten voor het betreffende onderdeel in het cijferregistratiesysteem. Daarbij vermelden we dat het een vrijstelling betreft. De toegekende studiepunten zijn alleen rechtsgeldig in het kader van het diploma van de opleiding. Deze studiepunten zullen dus niet vermeld worden op eventuele certificaten die we voor een deel van de opleiding verstrekken.

8.2 Specifieke trajecten

8.2.1 Zij-instroom in beroep (ZiB)

Deze studievariant is geschikt voor studenten die al een hbo- of wo-opleiding hebben afgerond, maar niet in het bezit zijn van een onderwijsbevoegdheid of die een tweede onderwijsbevoegdheid willen halen. De student moet een benoeming van minimaal 0,2 fte als docent in de onderwijscontext en het schoolvak waarvoor hij een bevoegdheid wil behalen op een school voor voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs, en in de CV een mate van relevantie kunnen aantonen ten aanzien van het vakgebied. Naast deze leerwerkplek zijn er colleges bij Driestar hogeschool in Gouda volgens een op maat gemaakte studieroute gebaseerd op het geschiktheidsassessment. Aan het einde van het tweejarig studietraject is er een bekwaamheidsassessment. De school is verplicht de student in staat te stellen het traject te volgen en kan voor de studiekosten van de zij-instromer subsidie aanvragen. Hiervoor wordt een overeenkomst opgesteld. Zij-instromers hebben maximaal twee jaar de tijd om de onderwijsbevoegdheid te halen. Bij uitloop is er de mogelijkheid voor de werkgever verlenging aan te vragen.

8.2.2 Pedagogisch-didactisch getuigschrift (PDG)

De post-hbo-opleiding Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG) leidt op tot startbekwame docent in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Deze opleiding wordt gegeven vanuit het samenwerkingsverband Hodos. Dit betekent dat de bijeenkomsten door zowel Driestar hogeschool als door school-opleiders van het Hoornbeeck College worden verzorgd.

Voor het PDG-traject bestaat een afzonderlijke studiegids.

8.2.3 Traject groepsleerkracht

De post-hbo-opleiding Groepsleerkracht onderbouw vmbo-b/k biedt de mogelijkheid om met een beperkte bevoegdheid les te geven in het vmbo basis-kader leerjaar 1 en 2. Voor de opleiding is een diploma van de pabo of de pedagogische academie vereist. Na acht maanden wordt de opleiding afgerond met een portfolio en een eindassessment. Traject groepsleerkracht wordt in 2026/2027 niet aangeboden.

9. Aan te schaffen literatuur voor generiek programma

Hier wordt alleen de literatuur vermeld die je moet aanschaffen. Zoals je ziet is er gekozen voor een aantal 'leidende' boeken die meerdere jaren gebruikt worden. Naast de hieronder genoemde titels is er ook literatuur die via OnderwijsOnline digitaal beschikbaar wordt gesteld.

Jaar 1

Beroepsprofiel	Verplichte literatuur
Beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen' (BT1)	- Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. 12de druk. Uitgeverij Pica, Huizen. - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2025). <i>Handboek voor leraren</i>. Uitgeverij Boom, Bussem. - Teitler, P. en R. (2022). <i>Lessen in orde</i>. 4de druk, Uitgeverij Boom, Bussem.
Professionele identiteit (PI)	- Kunz, B. & Vermeulen, H. (2023). <i>Werk maken van christelijk leraarschap</i>. Driestar Educatief Gouda - Kuipers, J. & Tiggelaar, B. (2022). <i>De kleine COVEY. De zeven eigenschappen samengevat</i>. (22ste druk).
Kennislijn	- Berg, B., Bommel, R. van, & Alst, van, M. (2022). <i>Een meester in leren. Van operant conditioneren tot metacognitie</i>. Uitgeverij een meester in leren - Jolles, J. (2020). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim.

Jaar 2

Periode	Beroepsprofiel	Literatuur
1	Beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen' (BT1)	Verplicht: - Wubbels, T. Brok, den P., Claessens, L., Mainhard, T., Tartwijk, van J. (2024), <i>Klassenmanagement vanuit een interpersoonlijk perspectief</i>. Telos. Kosteloos te downloaden. Aanbevolen: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica. - Teitler, P. en R. (2022). <i>Lessen in orde</i>. Coutinho. - Agirdag, O., Bennett, T. & Guérin, L.J.F. (2024), <i>Gedrag in crisis. De omvang van het probleem en de effecten op leerlingen en docenten</i>. Academica University of Applied Sciences, Amsterdam (in OnderwijsOnline beschikbaar)
2	Beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs' (BT5)	Verplicht: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. - Schmeier, M. (2023). <i>Expliciete Directe Instructie in het voortgezet onderwijs</i>. Pica. - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica. Aanbevolen: - Hoogeveen, P. & Winkels, J. (2022). <i>Het didactische werkvormenboek. Variatie en differentiatie in de praktijk</i>. Koninklijke van Gorcum Bv.

3	Beroepstaak 3 'Samen ondersteunen van leerlingen' (BT3)	Verplicht: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2021). <i>Communiceren is docentenwerk</i>. Coutinho. - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. - Mijland, I. & Bakker-de Jong, M. (2022). <i>Handboek voor elke mentor</i>. Quirijn. - Vries, P. de (2022). <i>Handboek Ouderbetrokkenheid 3.0</i>. CPS. Aanbevolen: - Jolles, J. (2022). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim.
4	Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' (BT2)	Verplicht: - Jolles, J. (2022). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim. - Kunz, B. & Van Doleweerd, J. (2021). <i>Stapstenen. Godsdienstige vorming in het basisonderwijs</i>. De Banier en Driestar educatief. (in OnderwijsOnline beschikbaar) - Slot, W., & van Aken, M. (Red). (2019). <i>Psychologie van de adolescentie: Basisboek</i>. ThiemeMeulenhoff. - Van Dijk-Groenenboer, M. (2020). <i>Handboek Vakdidactiek Levensbeschouwing en Religie</i>. LERVO. (in OnderwijsOnline beschikbaar) - Visser-Vogel, E. & de Muynck, A. (2019). <i>Hier ben ik! Een christelijk perspectief op persoonsvorming in het onderwijs</i>. De Banier. Aanbevolen: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. - De Bruin, A.M. en Vogel, E. (2024). <i>Wortels en vleugels</i>. Jongbloed.
1-4	Professionele identiteit (PI) en intervisie	Verplicht: - Bouwhuis, M. (2020). <i>De leraar in beeld</i>. Pica. - Korthagen, F. (2023). <i>De kracht van reflectie</i>. Boom. - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica.
1-4	Beroepstaak 4 'Werken aan kwaliteit en beleid'	Verplicht: - Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. (2019). <i>Wijze lessen: 12 bouwstenen voor effectieve didactiek</i>. Ten Brink Uitgevers. Kosteloos te downloaden. - Velde, M. van der, Munneke, L. (2020). <i>Onderzoekend vermogen in de praktijk</i>. Concept uitgeefgroep.
	Pedagogen	Verplicht: Murre, P.M., De Muynck, A. & Vermeulen, H. (2012 en 2014). <i>Vitale idealen, voorbeeldige praktijken. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs</i>. Deel 1 en deel 2. Amsterdam, Buijten en Schipperheijn Motief. Deze is te bestellen bij webwinkel Driestar.

Jaar 3

Periode	Beroepsprofiel	Literatuur
1	Beroepstaak 2 'Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' (BT2)	Verplicht: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. - Laan, J. van der (2021). <i>Groeien in mediawijsheid</i>. De Banier. - Slot, W., & van Aken, M. (Red). (2019). <i>Psychologie van de adolescentie: Basisboek</i>. ThiemeMeulenhoff. Aanbevolen: - Jolles, J. (2022). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim
2	Beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen' (BT1)	Verplicht: - Verstegen, R. & Lodewijks, H. (2018). <i>Interactiewijzer</i>. Koninklijke van Gorcum Bv. Aanbevolen: - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica. - Van der Wolf, K. & Van Beukering, T. (2009). <i>Gedragsproblemen in scholen</i>. Acco.
3	Beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs' (BT5)	Verplicht: - Kneyber, R., Sluijsmans, D., Devid, V., & Wilde López, W. (2022). <i>Formatief handelen: Van instrument naar ontwerp</i>. Phronese. (Ook gratis te downloaden) - Murre, P.M. (2019). <i>Meer door minder</i>. Driestar educatief. (Ook gratis te downloaden: 134366 Installatierede BW-3-17.pdf) - Sluijsmans, D., & Kneyber, R. (2016). <i>Toetsrevolutie: Naar een feedbackcultuur in het voortgezet onderwijs</i>. Phronese. (Ook gratis te downloaden) Aanbevolen: - Schmeier, M. (2023). <i>Expliciete Directe Instructie in het VO</i>. Pica. - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica.
4	Beroepstaak 3 'Samen ondersteunen van leerlingen' (BT3)	Verplicht: - Mijland, I. & Bakker-de Jong, M. (2022). <i>Handboek voor elke mentor</i>. Quirijn. Aanbevolen: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho. - Van der Wolf, K. & Van Beukering, T. (2009). <i>Gedragsproblemen in scholen: het denken en handelen van leraren</i>. Acco.
1-4	Professionele identiteit (PI) en intervisie	Verplicht: - Bouwhuis, M. (2020). <i>De leraar in beeld</i>. Pica. - Korthagen, F. (2023). <i>De kracht van reflectie</i>. Boom. - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica. - Van Laar, T. & Huttinga, W. (2022). <i>Leren leven met het kwaad</i>. Expertisecentrum Onderwijs en Identiteit.

1-4	Beroepstaak 4 'Werken aan kwaliteit en beleid'	Verplicht: • Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. (2019). <i>Wijze lessen: 12 bouwstenen voor effectieve didactiek</i>. Ten Brink Uitgevers. (ook gratis te downloaden) • Velde, M. van der, Munneke, L. (2020). <i>Onderzoekend vermogen in de praktijk</i>. Concept uitgeefgroep.
	Pedagogen	Verplicht: • Murre, P.M., De Muynck, A. & Vermeulen, H. (2012 en 2014). <i>Vitale idealen, voorbeeldige praktijken. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs</i>. Deel 1 en deel 2. Amsterdam, Buijten en Schipperheijn Motief. (Te bestellen bij webwinkel Driestar)

Jaar 4

Periode	Beroepsprofiel	Literatuur
1-4	Beroepstaak 1 'Leidinggeven aan leerlingen' (BT1)	Verplicht: - Dokman, I., van Beusekom, R., Oldeboom, B. & Pepping-Poot, A. (2019). <i>Ik in de wij. Groepsdynamisch werken in het onderwijs</i>. L&ving Factory. - De Graaf, A., & Kunst, K. (2022). <i>Einstein en de kunst van het zeilen</i>. SWP. Aanbevolen: - Slooter, M. (2022). <i>De zes rollen van de leraar</i>. Pica.
1-4	Beroepstaak 2 'Begeiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen' (BT2)	- Berg, B., Van Bommel, R., & van Ast, M. (2022). <i>Een meester in leren. Van operant conditioneren tot metacognitie</i>. Pumbo. - Slot, W., & van Aken, M. (Red). (2025). <i>Psychologie van de adolescentie</i>. Basisboek (27e druk). ThiemeMeulenhoff. Aanbevolen: - Jolles, J. (2022). <i>Leer je kind kennen. Over ontplooiing, leren, denken en het brein</i>. Pluim - Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. (2019). <i>Wijze lessen: 12 bouwstenen voor effectieve didactiek</i>. Ten Brink Uitgevers. (ook gratis te downloaden)
1-4	Beroepstaak 3 'Samen ondersteunen van leerlingen' (BT3)	Verplicht: - Mijland, I. & Bakker-de Jong, M. (2022). <i>Handboek voor elke mentor</i>. Quirijn. - Van der Wolf, K. & Van Beukering, T. (2009). <i>Gedragsproblemen in scholen</i>. Acco. Aanbevolen: - Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2025). <i>Handboek voor leraren</i>. Coutinho.
1-4	Beroepstaak 4 'Werken aan kwaliteit en beleid'	Verplicht: Velde, M. van der, Munneke, L. (2020). <i>Onderzoekend vermogen in de praktijk</i>. Concept uitgeefgroep.
1-4	Beroepstaak 5 'Ontwikkelen van onderwijs' (BT5)	Verplicht: - Buelens, W., Schroeve, M., Surma, T., Vanhoyweghen, K., Kirschner, P.A. (2024). <i>Digitale didactiek</i>. Ten Brink. (Ook gratis te downloaden) - Laan, J. van der (2021). <i>Groeien in mediawijsheid</i>. De Banier. - Van den Burg, C., Berben, M., & Moonen, B. (2019). <i>Activerende en passende werkvormen</i>. CPS. - Kneyber, R., Sluijsmans, D., Devid, V., & Wilde López, W. (2022). <i>Formatief handelen: Van instrument naar ontwerp</i>. Phronese. (Ook gratis te downloaden) Aanbevolen: - Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. (2019). <i>Wijze lessen: 12 bouwstenen voor effectieve didactiek</i>. Ten Brink. (ook gratis te downloaden)

Inhoudsopgave vakinhoudelijk programma

B Moduleoverzichten vakinhoudelijk programma-----	2
I Modulebeschrijvingen van het eerste studiejaar-----	4
1.1.1 Fictie 1 (Jeugdliteratuur 1) -----	4
1.1.2 Taalbeheersing 1 (Argumenteren) -----	5
1.1.3 Fictie 1 (Letterkunde tot 1600) -----	6
1.1.4 Fictie 1 (Verhaalanalyse 1) -----	7
1.1.5 Fictie 1 (Poëzieanalyse) -----	8
1.1.6 Taalkunde 1 (Zinsanalyse) -----	9
1.1.7 Taalkunde 1 (Spelling)-----	10
1.1.8 Taalkunde 1 (Fonetiek en fonologie)-----	11
1.1.9 Vakdidactiek 1 -----	12
1.1.10 Vakdidactiek 1 (Lezen) -----	13
II Modulebeschrijvingen van het tweede studiejaar-----	14
2.1.1 Taalbeheersing 2 (Schrijven)-----	14
2.1.2 Fictie 2 (Letterkunde 1600-1880)-----	15
2.1.3 Taalkunde 2 (Morfologie) -----	16
2.1.4 Taalkunde 2 (Inleiding algemene taalkunde)-----	17
2.1.5 Vakdidactiek 2 -----	18
2.1.6 Vakdidactiek 2 (Creatief Schrijven) -----	19
2.1.7 Taalkunde 2 (Semantiek)-----	20
2.1.8 Taalkunde 2 (Syntaxis)-----	21
2.1.9 Fictie 2 (Literatuur in de klas)-----	22
III Modulebeschrijvingen van het derde studiejaar -----	23
3.1.1 Taalbeheersing 3 (Mondelinge taalvaardigheid)-----	23
3.1.2 Fictie 3 (Jeugdliteratuur 2) -----	25
3.1.3-1 Fictie 3 (Moderne letterkunde 1) -----	26
3.1.4 Fictie 3 (Verhaalanalyse 2) -----	27
3.1.5 Taalkunde 3 (Taalverwerving) -----	28
3.1.6-1 Taalkunde 3 (Pragmatiek) -----	29
3.1.7 Taalkunde 3 (Sociolinguïstiek) -----	30
3.1.8 Vakdidactiek 3 -----	31
3.1.9 Vakdidactiek 3 (Nederlands als tweede taal)-----	32
3.1.10 Internationalisering Nederlands -----	33
IV Modulebeschrijvingen van het vierde studiejaar -----	34
4.1.1 Fictie 4 (Moderne letterkunde 2)-----	34
4.1.2 Voorbereiding schoolloopbaan -----	35
LKT-NE Landelijke kennistoets-----	37

B Moduleoverzichten vakinhoudelijk programma

Aan de moduleoverzichten en de beschrijvingen kunnen geen rechten worden ontleend. Het kan om verschillende redenen voorkomen dat een kleine of grotere onderdelen worden gewijzigd in de loop van het cursusjaar. Het streven is echter om dit zo min mogelijk te doen.

Het vakinhoudelijke programma van de tweedegraads opleiding Leraar Nederlands omvat in het **eerste jaar** de volgende onderdelen:

Vak	modulenummer	studiepunten
Taalbeheersing 1		
Argumenteren	1.1.2	3
Fictie 1		
Jeugdliteratuur 1	1.1.1	3
Letterkunde tot 1600	1.1.3	6
Verhaalanalyse	1.1.4	3
Poëzieanalyse	1.1.5	3
Taalkunde 1		
Zinsanalyse A	1.1.6A	3
Zinsanalyse B	1.1.6B	3
Spelling (tentamen)	1.1.7A	1
Spelling (dictee)	1.1.7B	2
Fonetiek en fonologie	1.1.8	
Vakdidactiek 1		
Vakdidactiek 1	1.1.9	3
Lezen	1.1.10	5

Het vakinhoudelijke programma van de tweedegraads opleiding Leraar Nederlands omvat in het **tweede jaar** de volgende onderdelen:

Vak	modulenummer	studiepunten
Taalbeheersing 2		
Schrijven	2.1.1	9
Fictie 2		
Letterkunde 1600 – 1880	2.1.2	6
Taalkunde 2		
Morfologie	2.1.3	3
Inleiding algemene taalkunde	2.1.4	3
Semantiek	2.1.7	3
Syntaxis	2.1.8	3
Vakdidactiek 2		
Vakdidactiek 2	2.1.5	3
Creatief schrijven	2.1.6	3
Literatuur in de klas	2.1.9	3

Het vakinhoudelijke programma van de tweedegraads opleiding Leraar Nederlands omvat in het **derde jaar** de volgende onderdelen:

Vak	modulenummer	studiepunten
Taalbeheersing 3 Mondelinge taalvaardigheid	3.1.1	3
Fictie 3 Jeugdliteratuur 2	3.1.2	3
Fictie (moderne letterkunde 1)	3.1.3	9
Verhaalanalyse	3.1.4	3
Taalkunde 3 Taalverwerving	3.1.5	3
Pragmatiek	3.1.6	3
Sociolinguïstiek	3.1.7	3
Vakdidactiek 3 Vakdidactiek 3	3.1.8	6
Nederlands als tweede taal	3.1.9	3
Internationalisering Afhankelijk van het jaar van instromen	3.1.10	2

Het vakinhoudelijke programma van de tweedegraads opleiding Leraar Nederlands omvat in het **vierde jaar** de volgende onderdelen:

Vak	modulenummer	studiepunten
Fictie 4 Fictie (moderne letterkunde)	4.1.1	6
Vakdidactiek 4 (Voorbereiding schoolloopbaan)	4.1.2	6
Landelijke kennistoets	4.1.2a	1

I Modulebeschrijvingen van het eerste studiejaar

1.1.1 Fictie 1 (Jeugdliteratuur 1)

modulenaam:	jeugdliteratuur 1
modulenummer:	1.1.1
plaats in de opleiding:	jaar 1
aantal studiepunten:	5
docent:	Dr. J. de Jong-Slagman

leerdoelen

Studenten

- kennen de begrippen jeugdliteratuur en volwassenenliteratuur, fictie en non-fictie, literatuur en lectuur, poëzie en proza;
- kennen de begrippen adolescentenliteratuur, YA, cross-overliteratuur en de verschillen daartussen en hebben inzicht in de problemen bij het indelen daarvan;
- weten dat literaire kwaliteit een kwestie is van toekenning;
- kennen de functies van jeugdliteratuur;
- zijn in staat het ontstaan en de ontwikkeling van de jeugdliteratuur vanaf 1778 te duiden;
- weten wat een verlicht, romantisch, burgerlijk en mondig kindbeeld is en hoe die kindbeelden doorwerken in de jeugdliteratuur;
- weten wat een klassieker is en welke drie soorten er onderkend worden;
- kennen adaptatiestrategieën en kan die uitleggen en toepassen;
- kennen enkele klassiekers die in vele gedaantes voorkomen;
- kennen de genres met hun kenmerken en kunnen er voorbeelden van noemen;
- kennen de polysysteemtheorie en de partijen die als bemiddelaars invloed op de jeugdliteratuur uitoefenen.

inhoud

De studenten maken kennis met oudere en recente jeugdliteratuur en haar (pedagogische) context. Ze leren jeugdboeken onder meer zien als seismogram van de jongerencultuur. Daarnaast doen studenten ervaring op met het lezen en bespreken van een jeugdboek. De voorbereiding van de colleges vergt een flinke investering; in de colleges wordt de theorie verwerkt en worden praktische toepassingen gemaakt.

werkvormen

hoor- en werkcolleges, gedurende 7 of 8 contacturen.

afsluiting

De toetsing bestaat uit een schriftelijk tentamen over de collegestof, de inleiding en de hoofdstukken 1, 2 en 3 van *Jeugdliteratuur en didactiek. Handboek voor vo en mbo*. Voor het tentamen kun je 100 punten halen. 55 punten is een voldoende.

Studiemateriaal

Dera, J., Van der Loo, J., & van Rijt, J. (red.). (2023). *Vaardig met vakinhoud. Handboek vakdidactiek Nederlands*. Coutinho.

Kamp, I., De Jong-Slagman, J., & Van Duijvenboden, P. (2026), *Jeugdliteratuur en didactiek. Handboek voor vo en mbo*. Boom. NB: dit betreft een **tweede**, uitgebreide druk.

1.1.2 Taalbeheersing 1 (Argumenteren)

modulenaam:	argumenteren
modulenummer:	1.1.2
plaats in de opleiding:	jaar 1
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. P. Goedegebure

moduledoelen

De student:

- kent relevante theorieën over argumenteren en kan deze op zijn eigen HBO-opleidingsniveau toepassen in mondelinge en schriftelijke communicatiesituaties van zichzelf en anderen.
- is in staat om te reflecteren over de argumentatieve aspecten van lees-, schrijf-, spreek-, luister-, en kijktaken van zichzelf en anderen. Hij kan op basis hiervan leervragen formuleren.
- kan standpunten, hoofd- en subargumenten en tegenargumenten identificeren en interpreteren.
- kan verschillende soorten argumenten onderscheiden en interpreteren, zoals argumenten op basis van feiten, geloof, interculturaliteit gevolgen, gezag, intuïtie, nut of wetenschap.
- kan de argumentatiestructuur van een betogende tekst analyseren.
- kan een betoog op aanvaardbaarheid beoordelen. Daarbij kan hij psychische, sociale, interculturele en andere maatschappelijke factoren betrekken.
- is in staat drogredenen in een tekst te onderkennen en deze te benoemen.
- kent de belangrijkste stijlmiddelen en weet deze te benoemen en zelf toe te passen.
- kan materiaal verzamelen, selecteren en ordenen voor het opzetten van een adequate argumentatieve structuur van een betoog, daarbij gebruikmakend van ICT.
- kan een betoog op adequate wijze structureren en presenteren.

inhoud

In deze module staat vooral de theorie van de argumentatieleer centraal. De techniek en begrippen worden toegepast bij de mondelinge, schriftelijke en receptieve taalvaardigheid.

werkwijze

De module is een voorbereiding op de schrijfopdrachten in het tweede leerjaar en sluit aan bij de module Lezen.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de hoorcolleges. Maken van aantekeningen.

studiemateriaal

C. Braas, E. van der Geest, A. de Schepper *Argumenteren*, Groningen, 2015, 4^e druk, ISBN: 978-90-01-80948-5;

P. Claes en E. Hulsens, *Groot retorisch woordenboek*, Nijmegen, 2015, ISBN: 978 94 6004 199 0

C. Jansen e.a., *Leren communiceren Handboek voor mondelinge en schriftelijke communicatie*, Groningen, 2025, 9e editie, Wolters Noordhof, Groningen/Houten ISBN/EAN 978-90-01-03852-6
Dera J. e.a. (2023), *Vaardig met vakinhoud*. Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0879 2.

afsluiting

vorm:	tentamen
duur:	60 minuten
tijdstip:	einde van de periode

1.1.3 Fictie 1 (letterkunde tot 1600)

modulenaam:	letterkunde tot 1600
modulenummer:	1.1.3
plaats in de opleiding:	jaar 1
aantal studiepunten:	6
docent:	drs. M.J. den Haan

leerdoelen

De student:

- leert zelfstandig (oudere) literaire teksten in hun context plaatsen, analyseren en interpreteren;
- kan reflecteren op de eigen leeservaring en komen tot een genuanceerd waardeoordeel;
- kan bepaalde literaire conventies herkennen (met persoonlijke, culturele meningsvorming);
- verwerft enige kennis van en inzicht in de literatuur en cultuurhistorie van de behandelde periode;
- kan een secundaire tekst kritisch lezen en die gebruiken bij het waarderen en interpreteren van een primair literair werk.

inhoud

Er wordt een overzicht gegeven van de letterkunde van 1170-1600. Daarnaast wordt een aantal teksten behandeld in het kader van een stofcomplex. De studenten kiezen een of meer werken zelfstandig en doen schriftelijk en/of mondeling verslag van hun leeservaringen.

werkwijze

Hoor- en werkcolleges.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges. Zie voor aanwezigheidsplicht hoofdstuk 3 'Algemeen en organisatorisch' (3.2).

Te behandelen teksten vooraf lezen.

Uitvoeren van opdrachten.

studiemateriaal

Reader en tekstmateriaal (eigen beheer) maken deel uit van het moduleboek.

afsluiting

Een mondeling tentamen aan het einde van het eerste jaar over 15 gelezen titels, waarvan minimaal 10 primaire werken en 3 tot 5 secundaire werken naar keuze en in overleg (gewicht: 6, dient voldoende te zijn).

Duur: mondeling tentamen 25 minuten

1.1.4 Fictie 1 (Verhaalanalyse 1)

modulenaam:	verhaalanalyse
modulenummer:	1.1.4
plaats in de opleiding:	jaar 1
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. M.J. den Haan

leerdoelen

Deze module vormt samen met module 3.1.4 een doorlopende leerlijn. Ter informatie en plaatsbepaling staan hieronder de modulendoelen van de hele leerlijn. In module 1.1.4 gaat het voornamelijk om de eerste twee doelen.

- De student maakt zich de hoofdlijnen van de Griekse en Latijnse mythologie eigen. Hij/zij kent Bijbelverhalen die regelmatig opduiken in uitingen van (literaire) kunst.
- De student kan werken met handboeken en ICT-toepassingen om extratekstuele referenties op te sporen en op functie te duiden.
- De student kent de gangbare terminologie van de verhaalanalyse en kent ook enkele hoofdbegrippen uit de modernere narratologie. (module 1.1.4 en 3.1.4)
- De student kan verhalende teksten (verhalen en romans) analyseren met behulp van de terminologie. Hij/zij komt daarbij tot een verantwoorde interpretatie. (module 3.1.4).
- De student kan lesmateriaal ontwikkelen rond verhalende teksten voor verschillende niveaus.

inhoud

Verhalen worden niet in het luchtledige geschreven. Schrijvers en lezers dragen een culturele bagage mee die meeklinkt in het werk en in het leesproces. In deze module verdiept de student zijn/haar kennis van de culturele erfenis.

werkwijze

Voor de opzet van de module kan het moduleboek worden geraadpleegd.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges. Zie voor aanwezigheidsplicht 'Algemeen en organisatorisch' (3.2).

Te behandelen teksten vooraf lezen.

Uitvoeren van opdrachten.

studiemateriaal

- Boven E. van & Dorleijn, G. (2013). *Literair Mechaniek* (3e herziene druk), Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0351 3
- Schwab, G. & J.K. van den Brink (2008 of later). *Griekse mythen & sagen*, Amsterdam: Uitgeverij Het Spectrum
- Nader te bepalen verhalen

afsluiting

Schriftelijk tentamen over de behandelde onderwerpen. Dit tentamen dient voldoende te zijn.

1.1.5 Fictie 1 (Poëzieanalyse)

modulenaam:	poëzieanalyse
modulenummer:	1.1.5
plaats in de opleiding:	jaar 1
aantal studiepunten:	3
docent:	M.J.ter Harmsel

leerdoelen

De student is in staat

1. een gedicht te analyseren en te interpreteren;
2. het begrippenapparaat voor poëzie-analyse toe te passen en
3. daarbij de belangrijkste conventies en procedés (compositorische, stilistische en semiotische) te doorgronden;
4. Met poëzie in de eigen lessituaties aan de slag te gaan.

inhoud

We maken kennis met een grote diversiteit aan poëzie. Naast analyse speelt ook verwondering over deze taalkunst een grote rol! De gedichten worden geanalyseerd met behulp van het begrippenapparaat voor poëzieanalyse. Op basis van de analyse zal de interpretatie geformuleerd dienen te worden. Daarnaast inspireren de studenten elkaar met lesideeën om met poëzie eigen leerlingen te enthousiasmeren.

werkwijze

Dit onderdeel neemt 7 colleges in beslag. De theorie wordt per hoofdstuk/per avond zelfstandig bestudeerd. Tijdens het college wordt de theorie verbonden met concreet tekstmateriaal. Ook leveren de studenten zelf een bijdrage aan college.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges.

Zelfstandige voordracht van gedicht uit de canon verzorgen en gedicht bespreken.

Collegestof samenvatten en bestuderen.

studiemateriaal

- Boven, Erica van & Dorleijn, Gillis (2013). *Literair Mechaniek. Inleiding tot de analyse van verhalen en gedichten*. Bussum, ISBN 978 90 469 0351 3, derde druk.
- Joosten, Corrie e.a. ((2022). *Basisboek literatuur*. Groningen: Uitgeverij kleine Uil. ISBN 978 9493170247, achtste druk. Hieruit: Hoofdstuk 3.2
- Dera J. e.a. (2023), *Vaardig met vakinhoud*. Bussum: Coutinho. Hieruit: Hoofdstuk 22
- Poëziebundel met poëzie uit de canon van de Nederlandse letterkunde. Bijvoorbeeld:
 - Aarts, C.J. Etten, M.C. van (2013). *Domweg gelukkig, in de Dapperstraat. De bekendste gedichten uit de Nederlandse literatuur*. Prometheus/Bert Bakker. ISBN 978 90 351 4073 8 (alleen tweedehands verkrijgbaar)
 - Claes, Paul (2023). *Canon van de Nederlandse poëzie*. Poeziecentrum Gent. ISBN 978-90-5655-120-9

afsluiting

vorm:	schriftelijk tentamen (zelfstandige analyse van gedicht(en))
duur:	90 minuten
tijdstip:	einde van de collegecyclus

1.1.6 Taalkunde 1 (Zinsanalyse)

modulenaam:	zinsanalyse
modulenummer:	1.1.6a en b
plaats in de opleiding:	jaar 1
aantal studiepunten:	6
docent:	J.C. van der Net

leerdoel

De student kent:

- de syntactische regels van het Nederlands voor zover relevant voor het onderwijs in het Nederlands als moedertaal;
- en is in staat die syntactische regels toe te passen bij de analyse van de enkelvoudige en samengestelde zin en de benoeming van woorden.
- de methodiek van het grammaticaonderwijs in de schoolboeken.

inhoud

In deze module wordt aandacht gegeven aan de zin van grammaticaonderwijs. Daarna komt de rede- en taalkundige ontleding aan de orde.

Naast de aanbieding van theorie wordt de praktische vaardigheid in het grammaticale analyseren ontwikkeld.

De cursus besluit met een verkenning van de methodiek van het grammaticaonderwijs in schoolboeken.

werkwijze

Een combinatie van hoor- en werkcolleges met huiswerkopdrachten.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens hoorcolleges.

Uitvoeren van opdrachten.

studiemateriaal

M. Klein, M.C. v.d. Toorn, *Praktische cursus zinsontleding*. Groningen/Houten, 2011 (7e druk); ISBN 9 789001 794866.

afsluiting

vorm:	schriftelijk tentamen enkelvoudige zin en woordsoorten (1.1.6a); schriftelijk tentamen samengestelde zin (1.1.6b)
duur:	tentamens duren elk 60 minuten
tijdstip:	1.1.6a tussentijds; 1.1.6b einde periode

1.1.7 Taalkunde 1 (Spelling)

modulenaam:	spelling
modulenummer:	1.1.7a en b
plaats in de opleiding:	jaar 1
aantal studiepunten:	3
docent:	J.C. van der Net

leerdoelen

De student:

- heeft kennis van en inzicht in de geschiedenis en de achtergronden van het Nederlandse spellingsysteem;
- heeft kennis van en inzicht in de laatste spellingwijzigingen (1995 en 2005);
- beheerst de spellingregels van het Nederlands en is in staat die correct toe te passen.

inhoud

Tijdens de colleges komt de ontwikkeling van het Nederlandse spellingsysteem aan de orde. Er wordt aandacht besteed aan de diverse spellingwijzigingen (v.a. 1800) en de achtergronden daarvan. De maatschappelijke en taalkundige context waarin in de twintigste eeuw aandacht besteed is aan de spelling komt ruimschoots aan bod.

werkwijze

In hoorcolleges wordt relevante literatuur (artikelen en boeken) besproken.

In colleges worden de spellingregels geoefend.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges.

studiemateriaal

- C. Braas, Lidwien van der Pas, *Spelling* (6^e druk). Groningen/Houten 2016; ISBN 9789001862527
- Taaladviesdienst/Onze Taal. (2007). *De Dikke Drieduizend Dicteewoorden*. Den Bosch: Heinen; EAN 9789086800674
- H. Huizenga, *Spelling* (5e druk). Groningen/Houten 2016; ISBN 9789001876494
- Syllabus met geschiedenis spelling (wordt tijdens colleges uitgereikt)

afsluiting

Vorm:	1.1.7a schriftelijk tentamen geschiedenis van de spelling, spellingsproblematiek en spellingsdidactiek (1 studiepunt); 1.1.7b schriftelijk tentamen spelling en dictee (2 studiepunten)
Duur:	1.1.7a 60 min. (schriftelijk tentamen); 1.1.7b 60 min. (dictee)
Tijdstip:	eind van de colleges

1.1.8 Taalkunde 1 (Fonetiek en fonologie)

modulenaam:	Fonetiek & fonologie
modulenummer:	1.1.8
plaats in de opleiding:	jaar 1
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. M.J. den Haan

leerdoelen

De student:

- krijgt door bestudering van de belangrijkste aspecten van de fonetiek en de fonologie als onderdelen van de taalwetenschap inzicht in de manier waarop communicatie plaatsvindt in menselijke taal.
- is in staat fonetisch schrift te lezen en te hanteren.
- is in staat over de zinvolheid van het Nederlandse spellingsysteem en onderdelen daarvan te oordelen.

inhoud

De module kan worden beschouwd als een eerste kennismaking met de fonetiek en de fonologie. Beide terreinen worden voor zover mogelijk afgebakend en ingevuld.

werkwijze

Hoor- en werkcolleges.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges. Zie voor aanwezigheidsplicht 'Algemeen en organisatorisch' (3.2).

Te behandelen hoofdstukken vooraf lezen.

Uitvoeren van opdrachten.

studiemateriaal

Verplicht:

Banga A. e.a. (2022). Handboek Taalkunde. Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0453 4.

Aanbevolen:

Rietveld & Van Heuven (2016). Algemene fonetiek (4^e herziene druk). Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0542 5.

afsluiting

vorm:	schriftelijk tentamen
duur:	90 minuten
tijd:	einde van de colleges
stof:	collegestof en studieboek

1.1.9 Vakdidactiek 1

modulenaam:	vakdidactiek 1
modulenummer:	1.1.9
plaats in de opleiding:	jaar 1
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. M.J. den Haan

leerdoelen

De student:

- heeft inzicht verworven in de kerndoelen en de didactiek van het leesonderwijs;
- kan duiden hoe het schoolvak Nederlands zich in de loop van de geschiedenis manifesteert;
- kan zowel vakinhoudelijk als vakdidactisch het leesonderwijs plannen, organiseren, begeleiden en beoordelen en dit proces evalueren;
- heeft, in samenhang met het voorgaande, geleerd hoe een leerlijn leesvaardigheid kan worden opgebouwd en welke didactische keuzes methoden daarbij maken;
- weet het model Directe Instructie en activerende didactiek toe te passen bij lessen leesvaardigheid;
- kan op adequate wijze instructies geven en overgangen tussen lesonderdelen in praktijk brengen.

inhoud

Hoofdstuk 1 en 2 (Lezen) van *Nederlands in de onderbouw*.

Naast kennis van theorieën over het leesproces en leesstrategieën wordt inzicht geboden in de rol van ICT in het leesonderwijs en in leesproblemen.

werkwijze

In 7 colleges van anderhalf uur worden de didactische aspecten van het leesonderwijs behandeld. Na bezinning op activerende didactiek wordt ingegaan op enkele basisvaardigheden betreffende het lesgeven, in combinatie met het onderwijs in leesvaardigheid. In het tweede deel van de cursus is er aandacht voor de methodische opbouw en de didactische aanpak van het leesonderwijs. De cursus besluit met een door de student te ontwerpen les. Tijdens de colleges wordt gestreefd naar 'voorbeeldig' lesgeven en krijgt de student gelegenheid zowel individueel als in groepsverband ervaringen op te doen die hem van pas kunnen komen in het leraarsberoep.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges. Zie voor aanwezigheidsplicht 'Algemeen en organisatorisch' (3.2).

Te behandelen collegestof vooraf lezen. Uitvoeren van opdrachten.

Studiemateriaal

Verplicht:

- Bonset, H. (2021), *Nederlands in de onderbouw. Een praktische didactiek* (7e herziene druk). Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0759 7.
- Dera J. e.a. (2023), *Vaardig met vakinhoud*. Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0879 2.
- Gils, D. van e.a. (2022), *Activeren, differentiëren en formatief handelen in alle fasen van de les*. Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0846 4.
- Een aantal nader op te geven artikelen over leesdidactiek

Aanbevolen:

- Leeuw, van der & Meestringa (2014), *Genres in schoolvakken. Taalgerichte didactiek in het voortgezet onderwijs*, Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0433 6
- Hayer & Meestringa (2026). *Handboek taalgericht vakonderwijs*. Bussum: Coutinho. 9789024474608.

afsluiting

vorm:	dossier
duur:	n.v.t.
tijdstip:	twee weken na beëindiging van de module

1.1.10 Vakdidactiek 1 (Lezen)

modulenaam:	lezen
modulenummer:	1.1.10
plaats in de opleiding:	jaar 1
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. P. Goedegebure

Leerdoelen:

- de student kent het model van de Reading Rope en kan alle aspecten ervan uitleggen; (BT3)
- de student kent de leesontwikkeling van een vo-leerling (12-16 jaar);
- de student kan rapporten/(semi-)wetenschappelijke teksten over leesonderwijs lezen en zelfstandig bestuderen;
- de student kan een tekststructuur herkennen in een (semi-)wetenschappelijk artikel;
- de student kan een (semi-)wetenschappelijke tekst relateren aan/betrekken op/vergelijken met een bij de module jeugdliteratuur besproken tekst en daar verslag van doen;
- de student kan een eenvoudige opzet voor een jeugdliteratuurles ontwerpen met een nauwkeurig geformuleerd leesdoel dat gebaseerd is op de gelezen theorie;
- de student ontwikkelt zijn academische leesvaardigheid;
- de student leert bronnen gebruiken, vergelijken en annoteren (relateert aan BT4)

inhoud

De module sluit nauw aan bij de andere module vakdidactiek. Er wordt enerzijds een theoretisch kader geboden en anderzijds meer een oefening van het hbo-niveau van de student zelf. Vanuit dit kader zullen de didactische consequenties worden besproken.

Hoofdstuk 1 (Doelgericht communiceren) en hoofdstuk 2 (Structureren) van *Leren communiceren*.

werkwijze

De aspecten van het leesonderwijs worden doorgenomen.

De gemaakte opdrachten worden zoveel mogelijk klassikaal besproken.

verplichtingen

- aanwezigheid volgens de geldende normen (zie 3.2)
- actieve participatie tijdens de werkcolleges
- maken van de opdrachten

studiemateriaal

Dera J. e.a. (2023), *Vaardig met vakinhoud*. Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0879 2.

C. Jansen e.a., *Leren communiceren Handboek voor mondelinge en schriftelijke communicatie*, Groningen, 2025, 9e editie, Wolters Noordhof, Groningen/Houten ISBN/EAN 978-90-01-03852-6

Nader op te geven literatuur en artikelen

afsluiting

vorm: verwerkingsopdracht in portfoliovorm
tijdstip: einde van de module

II Modulebeschrijvingen van het tweede studiejaar

2.1.1 Taalbeheersing 2 (Schrijven)

modulenaam:	schrijven
modulenummer:	2.1.1
plaats in de opleiding:	jaar 2
aantal studiepunten:	9
docent:	drs. P. Goedegebure

leerdoelen

De student:

- kent relevante theorieën over het schrijfproces en over (verschillen in) schrijfvaardigheid.
- kent verschillende schrijfstrategieën en kan reflecteren over de toepasbaarheid van onderscheiden schrijfstrategieën voor verschillende doelen in verschillende taalgebruikssituaties.
- kan verschillende schrijfstrategieën toepassen op zijn eigen HBO-opleidingsniveau, hierover reflecteren en op basis daarvan leervragen formuleren.
- kan een tekst functioneel, dus in overeenstemming met de tekstsoort, het doel en het lezerspubliek, opmaken met behulp van ICT (hij kan daarbij numerieke en audiovisuele gegevens verwerken, ook in de vorm van hypertext).
- heeft inzicht in het veranderende schrijfproces als gevolg van het gebruik van ICT en kan dat inzicht gebruiken bij het reflecteren op zijn handelen als schrijver en als leraar.
- kan een effectieve feedback geven op andermans schrijfproducten wat betreft de inhoud, de structuur en de formele correctheid

inhoud

hoofdstuk 4 (formuleren); hoofdstuk 5 (schrijven) en hoofdstuk 7 (corresponderen) van *Leren communiceren* en creatief schrijven.

werkwijze

Merendeels werkcolleges, gedurende 48 contacturen.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges

Goede voorbereiding van de teksten

Uitvoeren van opdrachten

Aanwezigheid conform 3.2

studiemateriaal

M. Steehouder e.a., *Leren communiceren Handboek voor mondelinge en schriftelijke communicatie*, Groningen, 2021, 8^e herziene druk, Wolters Noordhof, Groningen/Houten ISBN ISBN/EAN 9789001749866

afsluiting

vorm:	zakelijk schrijven: portfolio creatief schrijven: portfolio. Voor dit portfolio is een beoordelingsmodel beschikbaar.
tijdstip:	einde van de 2 ^e periode: zakelijk schrijven einde van de 4 ^e periode: creatief schrijven
stof:	collegestof en <i>Leren communiceren</i> , hfdst. 4, 5, 6 en 7 en tijdens de colleges te verstrekken bronnen

2.1.2 Fictie 2 (Letterkunde 1600-1880)

modulenaam:	letterkunde 1600-1880
modulenummer:	2.1.2
plaats in de opleiding:	jaar 2
aantal studiepunten:	6
docent:	drs. P. Goedegebure

leerdoelen

De student:

- kan reflecteren op zijn eigen lees- en kijkproces en kan tot een beargumenteerd waardeoordeel komen, waarbij hij voor zichzelf kan aangeven in hoeverre ook de culturele en literaire instituties invloed hebben op het proces van de waardetoekenning;
- kan de verschillen en overeenkomsten tussen hoge en lage cultuur/literatuur beschrijven;
- heeft inzicht in de theorie over literaire/fictionele communicatie;
- kan aanwezige mens- en maatschappijvisies, normen en waarden herkennen en hierop vanuit zijn eigen referentiekader reflecteren;
- is op de hoogte van de voornaamste mogelijkheden van drama binnen het onderwijs, met als onderscheiden domeinen: spelen, vormgeven, presenteren en beschouwen.

leerlijnen

proza- en poëzieanalyse, letterkunde

inhoud

Er wordt een overzicht gegeven van de letterkunde van 1600 - 1880. Vervolgens wordt een aantal teksten behandeld in het kader van een stofcomplex. De studenten kiezen één of meer werken zelfstandig en doen schriftelijk en/of mondeling verslag van hun leeservaringen.

werkwijze

Hoor- en werkcolleges.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges.

Te behandelen teksten vooraf lezen.

Uitvoeren van opdrachten.

Aanwezigheid conform 3.2

studiemateriaal

Tijdens de colleges zal de docent een overzicht geven van toegankelijke literatuur. Dit betreft zowel overzichtswerken als tekstedities. Aan te schaffen in ieder geval:

- Erica van Boven & Mary Kemperink, *Literatuur van de Moderne tijd. Nederlandse en Vlaamse letterkunde in de 19^e en 20^e eeuw*. Uitg. Coutinho, Bussum 2006.
- Dera J. e.a. (2023), *Vaardig met vakinhoud*. Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0879 2.

afsluiting

vorm:	mondeling tentamen
duur:	30 minuten
tijdstip:	einde van de cursus
stof:	collegestof en boekenlijst van 25 werken.

Van de kandidaat wordt verwacht dat hij voldoende kennis van de inhoud van de werken heeft en ook de literair-historische context ervan beheerst, evenals de thematiek en andere verhaal analytische aspecten. Het is toegestaan dat enkele van de 25 hiervoor bedoelde werken van secundaire aard zijn, mits zij in een literair-historische context staan of geplaatst kunnen worden.

2.1.3 Taalkunde 2 (Morfologie)

modulenaam:	morfologie
modulenummer:	2.1.3
plaats in de opleiding:	jaar 2
aantal studiepunten:	3
docent:	A. Struik

leerdoelen morfologie

De student heeft kennis van:

- het morfologisch systeem van het Nederlands;
- het begrippenapparaat van de morfologie en is in staat dit ook toe te passen.

inhoud

Morfologie bestudeert de 'grammatica van het woord'. Houden we ons bij zinsanalyse bezig met de zin als geheel en de plaats en functie van woorden in het zinsverband, bij morfologie gaat het om het woord. Hoe worden woorden opgebouwd? Uit welke onderdelen bestaan woorden? Hoe vormen we eigenlijk woorden?

We zullen uitgebreid kennis maken met de woordvorming(-processen) in het Nederlands.

werkwijze

morfologie: hoor- en werkcolleges

verplichtingen

zie moduleboeken

studiemateriaal morfologie

- Baker Anne E., Don J. en Hengeveld Kees (red.) (2013) Taal en taalwetenschap. John Wiley & Sons 2e editie, Hoofdstuk 12 en 13 ISBN 978 0 470 67213 6
- Banga, Poelmans (e.a.) (2022), Handboek taalkunde. Hieruit H. 2. EAN: 9789046904534
- Delen uit: Booij, G. en Santen, A. van (2017) Morfologie; de woordstructuur van het Nederlands. Amsterdam: Amsterdam University Press. 3e herziene druk. ISBN:978 94 6298 Worden ter hand gesteld.

Aan te raden: colleges Morfologie van Van Oostendorp via YouTube te raadplegen.

afsluiting

vorm:	morfologie: schriftelijk tentamen
duur:	60 minuten
tijdstip:	zie tentamenrooster

2.1.4 Taalkunde 2 (Inleiding algemene taalkunde)

modulenaam: Inleiding algemene taalkunde

modulenummer: 2.1.4

plaats in de opleiding: jaar 2

aantal studiepunten: 3

docent: J.C. van der Net

leerdoelen

De student:

- maakt kennis met de vraagstukken aangaande menselijke taal en dierencommunicatie;
- heeft beknopt kennis van en inzicht in de geschiedenis van de Nederlandse taalkunde;
- heeft kennis van en inzicht in de specifieke achtergronden van taalkundige stromingen (traditionele grammatica, structuralisme en transformationeel generatieve grammatica);
- Kent in grote lijnen de geschiedenis van de Nederlandse taal;
- Kent in grote lijnen de wisselwerking tussen het brein en de taal;
- Weet waarom hij als christen veel waarde toekent aan de traditie van het woord;
- Inspireert de ander met ideeën over de verrijking van het onderwijs met bespreking van taalkundige onderwerpen

inhoud colleges

Tijdens de colleges komt een veelheid aan taalkundige onderwerpen aan de orde die zullen bijdragen aan de verrijking en verbreding van de kennis die de student kan inzetten voor de klas.

werkwijze

Hoor- en werkcolleges

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges

Maken van huiswerkopdrachten

studiemateriaal

Banga A. e.a. (2022). Handboek Taalkunde. Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0453 4

Hieruit H. 6 en 9

Baker Anne E., Don J. en Hengeveld Kees (red.) (2013) Taal en taalwetenschap. John Wiley & Sons 2e editie, Hoofdstuk 1 en 2 ISBN 978 0 470 67213 6

Dera J. e.a. (2023), *Vaardig met vakinhoud*. Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0879 2. H. 12

Ter college uitgereikt: hoofdstuk uit Tony Reinke , *Lees!; diverse artikelen*

afsluiting

Vorm: schriftelijk tentamen

Duur: 60 min. (schriftelijk tentamen)

Tijdstip: eind van de colleges

2.1.5 Vakdidactiek 2

modulenaam:	vakdidactiek 2
modulenummer:	2.1.5
plaats in de opleiding:	jaar 2
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. M.J. den Haan

leerdoelen

De student:

- kent de kerndoelen/referentieniveaus voor het schrijfonderwijs.
- kan zowel vakinhoudelijk als vakdidactisch het schrijfonderwijs aan individuele en samenwerkende leerlingen plannen, organiseren, begeleiden, beoordelen en evalueren.
- heeft zicht op het longitudinale traject van schrijfvaardigheid vanaf het basisonderwijs, zodat die kan aansluiten bij de beginsituatie van de leerlingen.
- kan bevorderen dat leerlingen persoonlijk ervaren dat schrijven een zinvolle en plezierige activiteit kan zijn.
- kan leermiddelen, waaronder methoden en ICT doelmatig inzetten.

inhoud

Hoofdstuk 3 (Schrijven) van *Nederlands in de onderbouw*.

Bestudeerd wordt de inhoud van het schrijfonderwijs in het vmbo / de onderbouw van het havo/vwo en in het mbo, met inbegrip van de kerndoelen hiervoor. Tijdens de colleges worden opdrachten verstrekt die voldoende houvast bieden om ook in andere afdelingen of vormen van onderwijs schrijfonderwijs aan te kunnen bieden.

werkwijze

In 7 (werk)colleges worden de inhoudelijke en didactische aspecten van het schrijfonderwijs aan de orde gesteld. Sterke nadruk ligt op samenwerkend leren.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges. Zie voor aanwezigheidsplicht 'Algemeen en organisatorisch' (3.2).

Te behandelen collegestof vooraf lezen.

Uitvoeren van opdrachten.

Studiemateriaal

Verplicht:

- Bonset, H. (2021), *Nederlands in de onderbouw. Een praktische didactiek* (7e herziene druk). Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0759 7.
- Dera J. e.a. (2023), *Vaardig met vakinhoud*. Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0879 2.
- Gils, D. van e.a. (2022), *Activeren, differentiëren en formatief handelen in alle fasen van de les*. Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0846 4.
- Een aantal nader op te geven artikelen over schrijfdidactiek

Aanbevolen:

- Leeuw, van der & Meestringa (2014), *Genres in schoolvakken. Taalgerichte didactiek in het voortgezet onderwijs*, Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0433 6
- Hayer & Meestringa (2026). *Handboek taalgericht vakonderwijs*. Bussum: Coutinho. 9789024474608.

afsluiting

vorm:	dossier
duur:	n.v.t.
tijdstip:	twee weken na beëindiging module

2.1.6 Vakdidactiek 2 (Creatief Schrijven)

modulenaam:	creatief schrijven
modulenummer:	2.1.6
plaats in de opleiding:	jaar 2
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. P. Goedegebure

leerdoelen

De student:

- kent relevante didactische theorieën over het schrijfproces en over (verschillen in) schrijfvaardigheid.
- kent de verschillende genres van creatief schrijven, bijvoorbeeld: gedicht, verhaal, reclametekst, column.
- kent verschillende schrijfstrategieën en kan reflecteren over de toepasbaarheid van onderscheiden schrijfstrategieën voor verschillende doelen in verschillende didactische situaties.
- kan verschillende didactische schrijfstrategieën toepassen, hierover reflecteren en op basis daarvan didactisch verantwoorde leervragen formuleren.
- kan een tekst functioneel, dus in overeenstemming met de tekstsoort, het doel en het lezerspubliek, opmaken met behulp van ICT (hij kan daarbij numerieke en audiovisuele gegevens verwerken, ook in de vorm van hypertext).
- heeft inzicht in het veranderende schrijfproces als gevolg van het gebruik van ICT en kan dat inzicht gebruiken bij het reflecteren op zijn didactisch handelen als schrijver en als leraar.
- kan een effectieve feedback geven op andermans schrijfproducten wat betreft de inhoud, de structuur en de formele correctheid en op grond hiervan zijn didactische aanpak desgewenst aanpassen.

inhoud

De module sluit nauw aan bij de andere module vakdidactiek. In 7 werkcolleges wordt het creatief leren schrijven aan de orde gesteld. Vanuit de eigen schrijfervaringen met creatieve teksten zal de didactiek van creatief schrijven worden behandeld. Er ligt veel nadruk op het zelf ontwikkelen van materiaal.

werkwijze

In 7 (werk)colleges worden de inhoudelijke en didactische aspecten van het onderwijs in creatief schrijven aan de orde gesteld. Sterke nadruk ligt op samenwerkend leren.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges.
Aanwezigheid conform 3.2

studiemateriaal

Zie module schrijven, aanvullend materiaal wordt nog opgegeven

afsluiting

portfolio

2.1.7 Taalkunde 2 (Semantiek)

modulenaam:	semantiek
modulenummer:	2.1.7
plaats in de opleiding:	jaar 2
aantal studiepunten:	3
docent:	J. C. van der Net

leerdoelen semantiek

De student heeft kennis van:

- het begrippenapparaat van de semantiek.
- is in staat dit ook toe te passen.

inhoud

In het onderdeel semantiek komen de traditionele en de moderne benaderingswijze van de semantiek aan de orde. Van de traditionele benaderingswijze komen begrippen als homonymie, synonymie en antonymie aan de orde. Het karakter van kennis, betekenis en begrip, betekenisverband en – vorming en van de begrippen stereotypen, prototypen en beeldspraak komt aan de orde in de moderne benadering van de semantiek.

werkwijze

semantiek: hoor- en werkcolleges

verplichtingen

De student is verplicht ten minste 80% van de college-uren bij te wonen. Afwezigheid dient van tevoren gemeld te worden bij de docent.

studiemateriaal semantiek

- Banga, Poelmans, Sweep en Verhagen (red.), *Handboek taalkunde*. Bussum 2022: Coutinho. H.4
- Ter college wordt e.e.a. uitgereikt uit: Smessaert, H. (2021). *Basisbegrippen semantiek*. Leuven: Acco Serie: Basisbegrippen taalkunde

afsluiting

vorm:	semantiek: schriftelijk tentamen
duur:	60 minuten
tijdstip:	zie tentamenrooster

2.1.8 Taalkunde 2 (Syntaxis)

modulenaam:	Syntaxis
modulenummer:	2.1.8
plaats in de opleiding:	jaar 2
aantal studiepunten:	3
docent:	M. J. ter Harmsel

leerdoelen

De student:

- Maakt kennis met wetenschappelijke benadering van de analyse van zinsstructuren;
- Leert op een andere manier zinnen te analyseren met aandacht voor hedendaags grammaticaonderwijs;
- Kan de zinsstructuur in beeld brengen en iets zeggen over de hiërarchische structuur van zinnen.

inhoud colleges

Tijdens college maken we kennis met de onderliggende principes waardoor zinnen en zinsstructuren gevormd blijken te worden. We proberen ook aan te sluiten bij de benadering van grammatica die een beroep doet op onze taalintuïties.

werkwijze

Hoor- en werkcolleges

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges

Maken van huiswerkopdrachten

studiemateriaal

- Banga, Poelmans, Sweep en Verhagen (red.), *Handboek taalkunde*. Bussum 2011: Coutinho. Hieruit H. 3
- Baker Anne E., Don J. en Hengeveld Kees (red.) (2013) *Taal en taalwetenschap*. John Wiley & Sons 2e editie, Hoofdstuk 1 en 2 ISBN 978 0 470 67213 6. Hieruit H.6-9
- Dera J. e.a. (2023), *Vaardig met vakinhoud*. Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0879 2. Hieruit H. 13
- Ter college uitgereikte studiematerialen

afsluiting

Vorm:	schriftelijk tentamen
Duur:	60 min. (schriftelijk tentamen)
Tijdstip:	eind van de colleges

2.1.9 Fictie 2 (Literatuur in de klas)

modulenaam:	Literatuur in de klas (Fictie)
modulenummer:	2.1.9
plaats in de opleiding:	jaar 2
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. P. Goedegebure

leerdoelen

De student:

- kent een selectie van de belangrijkste, recente vakdidactische literatuur over literatuurgeschiedenis.
- kent de vier perspectieven van waaruit literatuur kan worden beschouwd.
- kent het onderscheid tussen historische letterkunde, literatuurgeschiedenis en literatuurhistorisch redeneren.
- kent de uitgangspunten van het kruispuntenmodel en kan deze toepassen in een lessenserie.
- kan zijn visie op literatuuronderwijs verwoorden en deze visie laten doorwerken in de vakdidactische keuzes die hij maakt in zijn lessenserie.

inhoud

De module sluit nauw aan bij de fictie 2.1.2. Je leert nu het wat en waarom van literatuurgeschiedenisonderwijs en dan met name van teksten uit andere tijden. Aan het eind van de colleges maak je hiervoor een portfolio-opdracht, waarin je onder meer laat zien dat je vanuit een uitdagend vakdidactisch concept in staat bent een les te ontwerpen waarin historische literatuur een belangrijke bron is. De relevante literatuur voor deze opdracht wordt deels besproken in hoofdstuk 23 van *Vaardig met vakinhoud* en deels wordt deze je aangereikt in de colleges. Bij de opdracht zul je zelf ook enkele relevante artikelen moeten gebruiken, zodat je les gebaseerd is op een doordachte vakdidactische benadering van de historische literatuur. Het is de bedoeling dat je tekstkeuze voor een historische tekst ook voortvloeit uit de module fictie 2, zodat je het daar geleerde in de praktijk kunt brengen.

werkwijze

In 7 (werk)colleges worden de vakinhoudelijke en vakdidactische aspecten van het onderwijs in literatuurgeschiedenis aan de orde gesteld. Samenwerkend leren is hierbij een van de uitgangspunten.

verplichtingen

De student is verplicht ten minste 80% van de college-uren bij te wonen. Afwezigheid dient van tevoren gemeld te worden bij de docent.

studiemateriaal

- -tijdens het colleges te verstrekken artikelen
- -Dera J. e.a. (2023), *Vaardig met vakinhoud*. Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0879 2

afsluiting

De module wordt afgesloten met een verwerkingsopdracht waarvoor onder meer een les wordt ontworpen met docenthandleiding, theoretische verantwoording en visie op het literatuuronderwijs.

III Modulebeschrijvingen van het derde studiejaar

3.1.1 Taalbeheersing 3 (Mondelinge taalvaardigheid)

modulenaam:	mondelinge taalvaardigheid
modulenummer:	3.1.1
plaats in de opleiding:	jaar 3
aantal studiepunten:	3
docent:	J.C. van der Net

leerdoelen

De student kan met betrekking tot presenteren o.a.:

- relevante theorie en communicatiemiddelen raadplegen;
- relevante theorie en communicatiemiddelen vertalen naar gebruikssituaties (in het onderwijs) en andersom;
- op verschillende manieren een onderwerp benaderen en een invalshoek kiezen;
- presenteerdoelen herkennen en bepalen;
- rekening houden met en gebruik maken van specifieke kenmerken van een aantal tekstsoorten;
- non-verbale communicatiemiddelen als lichaamshouding, gebaren, oogcontact en stembuigingen interpreteren en doelmatig gebruiken;
- de inhoud en structuur bepalen;
- op verschillende manieren het publiek proberen te winnen;
- de juiste audiovisuele hulpmiddelen kiezen;
- op de juiste wijze omgaan met presentatievormen en beoordelingswijzen;
- verschillende beoordelingsmodellen kiezen en maken;
- reflecteren over de toepassing van het vak in het toekomstige vakgebied.

De bovenstaande doelen worden niet alleen tijdens de colleges of via de literatuur over het voetlicht gebracht, maar de student moet dit zelf ook kunnen toepassen.

Inhoud

De opkomst van digitale communicatie heeft geleid tot nieuwe vormen van interactie. Naast de traditionele vormen communiceren we tegenwoordig via e-mail, vergaderen en overleggen we online en staan we met elkaar in contact via sociale media.

Toch zijn deze moderne vormen van communicatie goed te begrijpen en te analyseren met bestaande modellen. Een e-mail is in essentie vergelijkbaar met een brief of een kort bericht. Een online vergadering of conferentie blijft een vergadering, alleen bevinden deelnemers zich niet in dezelfde ruimte. De gespreksbeurten vragen daarbij om meer structuur, wat de effectiviteit vaak ten goede komt. Ook combinaties van video en chat kunnen worden gezien als varianten van een gesprek, zij het met andere kenmerken.

In deze module verdiepen we ons in verschillende aspecten van mondelinge taalvaardigheid. De focus ligt op presentatievaardigheden. In het onderwijs presenteren leerlingen en studenten steeds vaker, en aan deze presentaties worden uiteenlopende eisen gesteld. Het is van belang dat opdrachten inhoudelijk relevant zijn en dat de spreker het publiek actief betreft. Daarnaast is het geven van gerichte feedback essentieel, waarbij zorgvuldig wordt nagedacht over passende beoordelingscriteria.

Studenten verzorgen tijdens de colleges een eigen betoog en werken deels in groepsverband aan een praktische opdracht die toepasbaar is in de eigen lespraktijk. Daarbij staat de vertaalslag van theorie naar praktijk centraal. Vragen die aan bod komen zijn onder andere: hoe beoordeel je presentaties, aan welke eisen moeten ze voldoen en waar let je op bij het ontwerpen van lessen en opdrachten? Ook wordt aandacht besteed aan het toetsen van mondelinge taalvaardigheid en het gebruik van verschillende beoordelingsmodellen.

werkwijze

Uitgangspunt is de literatuur die behandeld en uitgereikt zal worden tijdens het college. Studenten zullen in groepen werken aan een praktische opdracht en zij zullen ook een individuele opdracht maken.

verplichtingen

De student moet de praktische opdrachten ingeleverd hebben om het betoog te mogen houden.

studiemateriaal

verplichte literatuur (aan te schaffen)

- Dera, J., Gubbels, J., Loo, J. v., & Rijt, J. v. (2023). *Vaardig met vakinhoud - Handboek vakdidactiek* (pp. 117-132). Bussum: Uitgeverij Coutinho. ISBN 9789046908792
- Meulen, M., v/d, & Strous, J. (2023). *Basisboek presenteren; Zelfverzekerd en overtuigend spreken*. Assen: Uitgeverij Van Gorcum BV.
- Steehouder, M., & e.a. (2016). *Leren communiceren*. Wolters-Noordhoff: Groningen.

verplichte literatuur (zal worden uitgereikt tijdens het college)

- Andeweg, B., & Jong, J. d. (2005). *De anekdote als stijlmiddel in toespraakleidingen*. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, 26.
- Berg, F. v. (2017, april). *Nieuw instrument meet mondelinge taalvaardigheid*. *PrimaOnderwijs*, pp. 34-35.
- Bruggink, M. (2022, maart 21). *Mondeling taalonderwijs: vier aanbevelingen voor de leraar*. Opgehaald van Onderwijskennis: <https://www.onderwijskennis.nl/kennisbank/mondeling-taalonderwijs-vier-aanbevelingen-voor-de-leraar>
- Delft, A. v. (2003). *Het stinkdier en andere verhalen Vertellen in het voortgezet onderwijs*. *Levende Talen Magazine*, 3.
- Gelinck, C. (2000). *Discussie gesloten? Het debat op school - een betoog*. *Levende Talen Magazine*, 6.
- Houtman, K. (2006). *Een-minuut-spreekbeurten en de beoordeling van spreekvaardigheid*. *Levende Talen Magazine*, 3.
- Knook, M., Silfhout, G. v., & Schaik, N. v. (2021). *Mondelinge taalvaardigheid: Van ondergeschoven kindje naar motiverend onderdeel van het curriculum*. *Levende Talen Magazine*, 1, pp. 12-17.
- Leeuw, B. v., & Hoogeveen, M. (2022). *Taalbeschouwing: Van begrippenlijst naar taalbeschouwing*. *Levende Talen Magazine*, 4, pp. 24-29.
- Meestringa, T., & Ravesloot, C. (2011). *Concretisering referentieniveaus gesprekken en spreken in het vo*. Enschede: SLO.
- Meijerink, H. (2007). *Over drempels met taal en rekenen*. Enschede: SLO.
- Meijerink, H., & e.a. (2009). *Referentiekader Taal en Rekenen*. Enschede: SLO.
- Rijk, E. d., & Buyse, K. (2014). *SMART mondelinge taalvaardigheid beoordelen: het kan!*. *Levende Talen Magazine*, 6.
- Steehouder, M., & e.a. (2016). *Leren communiceren*. Wolters-Noordhoff: Groningen.

afsluiting

- Praktische opdracht (individueel en groepswork)
- Betoog (individueel)

3.1.2 Fictie 3 (Jeugdliteratuur 2)

modulenaam:	jeugdliteratuur 2
modulenummer:	3.1.2
plaats in de opleiding:	jaar 3
aantal studiepunten:	3
docent:	Dr. J. de Jong-Slagman

leerdoelen

De studenten

- kunnen jeugdliteratuur kiezen en zijn in staat zelf een beargumenteerd oordeel – esthetisch, pedagogisch/levensbeschouwelijk – over een boek te geven;
- zijn in staat een relatie te leggen tussen de ontwikkelingspsychologie en de leeservaring en -beleving van de leerlingen om hen adequaat te kunnen adviseren;
- kennen de ontwikkeling van de literaire competentie van Witte en Cornelissen en kunnen die gebruiken voor hun onderwijs;
- kennen de mogelijkheden van prentenboeken voor het vo;
- kennen de vakoverstijgende mogelijkheden van jeugdliteratuur (geschiedenis, burgerschap, godsdienst, MVT) en zijn in staat opdrachten en lessen te ontwerpen bij jeugdboeken;
- kennen het didactische model De Leescyclus met de vier fasen en kunnen dat gebruiken om lessen en opdrachten te ontwerpen;
- Kennen het belang van boekgesprekken en kunnen een boekgesprek faciliteren met behulp van verschillende soorten vragen (denk aan Aidan Chambers en Gertrud Cornelissen);
- kennen Stichting Lezen en relevante tijdschriften en websites op het gebied van jeugdliteratuur en kunnen die gebruiken;
- kunnen vloeiend lezen en goed voorlezen.

inhoud

Deze module Jeugdliteratuur is een vervolg op de eerstejaars module. Waar die theoretisch van karakter was, is deze praktisch. Studenten verbreden en verdiepen hun repertoirekennis en ontwerpen opdrachten bij tien jeugdboeken volgens bepaalde uitgangspunten, doelen en ontwerpprincipes. In deze module is vooral het *proces* relevant: welke keuzes maken we en waarom? Er wordt formatief geëvalueerd. Het portfolio van de opdrachten is op meerdere momenten onderwerp van discussie.

werkwijze

Voornamelijk werkcolleges, inclusief werken aan praktijkopdrachten ten behoeve van het portfolio.

verplichtingen

Studenten zijn verplicht ten minste 80% van de college-uren bij te wonen. Afwezigheid dient van tevoren gemeld te worden bij de docent.

studiemateriaal

Kamp, I., Jong-Slagman, J. de, Van Duijvenboden, P. (2019). *Jeugdliteratuur en didactiek. Handboek voor vo en mbo*. Coutinho.

Dera, J., Van der Loo, J., & van Rij, J. (red.). (2023). *Vaardig met vakinhoud. Handboek vakdidactiek Nederlands*. Coutinho.

afsluiting

De toetsing bestaat een portfolio dat op meerdere momenten gedurende de module besproken wordt en uiteindelijk - op basis van tien opdrachten bij jeugdboeken – wordt ingeleverd.

3.1.3-1 Fictie 3 (Moderne letterkunde 1)

modulenaam:	moderne letterkunde 1
modulenummer:	3.1.3-1 (in jaar 4 voortgezet als 4.1.1)
plaats in de opleiding:	jaar 3, 3 periodes
aantal studiepunten:	9
docent:	M.J. ter Harmsel MA en drs. J. Pekaar-Westerink

leerdoelen

De student:

- kent de diachronische beschrijving van de moderne literatuur (1880-1945);
- kent een aantal bekende auteurs met hun belangrijkste werken;
- kan literaire teksten plaatsen in een maatschappelijke en cultuurhistorische context;
- kent de belangrijkste stromingen in de moderne letterkunde;
- kan bepaalde literaire conventies duiden (die gekoppeld zijn aan vigerende mens- en maatschappijvisies);
- kan reflecteren op de eigen leeservaring en kan komen tot een genuanceerd, persoonlijk waardeoordeel;
- kent het verschil tussen literatuur (als vorm van artistieke communicatie) en lectuur, tussen hoge en lage cultuur;
- kent de ontwikkeling van de literaire competentie;
- kan een secundair werk kritisch lezen en dat te gebruiken bij het waarderen en interpreteren van een primair literair werk;
- kan praktijktoepassingen van literatuur benoemen door het leggen van een relatie met onderwijskundige en didactische mogelijkheden.

inhoud

De Nederlandse literatuurgeschiedenis vanaf 1880 wordt behandeld. De belangrijkste stromingen komen aan de orde: de Beweging van Tachtig, het naturalisme, het symbolisme, de neoromantiek, het expressionisme en verwante modernistische stromingen tussen beide wereldoorlogen, en het existentialisme. Bovendien wordt aandacht geschonken aan actuele publicaties en secundaire werken (biografieën, dissertaties en dergelijke).

werkwijze

Hoor- en werkcolleges.

verplichtingen

- Actieve participatie tijdens de colleges
- Tijdens de colleges te behandelen teksten tijdig lezen
- Aanwezigheid van 80% van de college-uren (voorwaarde om het tentamen te maken)

studiemateriaal

- Jongenelen, Bas en Faure, Gerbert. (2023). *Basisboek Moderne Letterkunde*. Groningen: Uitgeverij kleine Uil.
- Collegestof en uitgedeelde artikelen.

afsluiting

De module kent twee toetsmomenten: na het eerste blok volgt een opdracht (3 credits); na het derde blok volgt een schriftelijk tentamen (6 credits).

3.1.4 Fictie 3 (Verhaalanalyse 2)

modulenaam:	verhaalanalyse
modulenummer:	3.1.4
plaats in de opleiding:	jaar 3
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. M.J. den Haan

leerdoelen

Deze module vormt samen met module 1.1.4 een doorlopende leerlijn. Ter informatie en plaatsbepaling staan hieronder de moduledoelen van de hele leerlijn. In module 1.1.4 gaat het voornamelijk om de eerste twee doelen.

De student:

- maakt zich de hoofdlijnen van de Griekse en Latijnse mythologie eigen en kent bijbelverhalen die regelmatig opduiken in uitingen van (literaire) kunst.
- kan werken met handboeken en ICT-toepassingen om extratekstuele referenties op te sporen en op functie te duiden.
- kent de gangbare terminologie van de verhaalanalyse en kent ook enkele hoofdbegrippen uit de modernere narratologie. (module 1.1.4 en 3.1.4)
- kan verhalende teksten (verhalen en romans) analyseren met behulp van de terminologie en komt daarbij tot een verantwoorde interpretatie. (module 3.1.4).
- kan lesmateriaal ontwikkelen rond verhalende teksten voor verschillende niveaus.

inhoud

In deze module maak je je het 'vakjargon' van de verhaalanalyse eigen. Je leert het 'vakjargon' meteen toepassen op een aantal korte verhalen.

werkwijze

Voor de opzet van de module kun je het moduleboek raadplegen.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges. Zie voor aanwezigheidsplicht 'Algemeen en organisatorisch' (3.2).

Te behandelen hoofdstukken vooraf lezen.

Uitvoeren van opdrachten.

studiemateriaal

- Boven E. van & Dorleijn, G. (2013). *Literair Mechaniek* (3e herziene druk), Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0351 3
- Nader te bepalen verhalen

afsluiting

zie moduleboek

3.1.5 Taalkunde 3 (Taalverwerving)

modulenaam:	taalverwerving
modulenummer:	3.1.5
plaats in de opleiding:	jaar 3
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. J. Pekaar-Westerink

leerdoelen

De student:

- heeft inzicht in het verloop van kindertaalverwerving.
- kent globaal de belangrijkste theorieën over eerstetaalverwerving.
- kent globaal de belangrijkste theorieën over tweedetaalverwerving.
- heeft zicht op de kenmerken en de verwerving van doventaal.
- verwerft kennis over de verschillen en overeenkomsten tussen talen.
- heeft zicht op de verschillende factoren die de tweedetaalverwerving beïnvloeden.
- kan een (informatief) filmpje ontwikkelen over taalverwerving dat geschikt is voor het voortgezet onderwijs en/of het middelbaar beroepsonderwijs.

inhoud colleges

De eigenschappen van een taal, en het systeem dat daaraan ten grondslag ligt, worden bij uitstek zichtbaar als de ontwikkeling van een taal bestudeerd wordt. Die ontwikkeling is bijvoorbeeld te zien bij een kind dat het Nederlands als moedertaal leert (eerstetaalverwerving), of een volwassene die het Nederlands als tweede taal leert (tweedetaalverwerving). Welke overeenkomsten en verschillen er tussen talen bestaan, is het onderwerp dat het snijvlak vormt tussen beide typen taalverwerving.

werkwijze

Hoor- en werkcolleges gedurende 7 colleges.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges en voorbereiding van de (lees)opdrachten.

studiemateriaal

- Banga, Poelmans, Sweep en Verhagen (red.), *Handboek taalkunde*. Bussum 2022: Coutinho.
- Bossers, Kuiken e.a., *Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs*. Bussum 2022 (Coutinho). H. 1 (let op: nieuwe herziene druk)
- Baker, van den Bogaerde en Jansma (red.), *Gebarentaalwetenschap*. 1^{ste} druk, 2008. Hoofdstuk 3.
- Wieland, C. *Towering Change*. In: Creation Magazine. Te raadplegen op: <https://creation.com/towering-change>
- Blom, Elma (2019). Wat iedereen moet weten over de taalontwikkeling van kinderen in een diverse samenleving.
- Overzicht van opvattingen over moedertaalverwerving

afsluiting

schriftelijk tentamen (60%)

het ontwikkelen van een informatief filmpje over taalverwerving (40%)

3.1.6-1 Taalkunde 3 (Pragmatiek)

modulenaam:	pragmatiek
modulenummer:	3.1.6-1
plaats in de opleiding:	jaar 3
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. J. Pekaar-Westerink

leerdoelen

De student:

- heeft kennis van de taalhandelingstheorie.
- krijgt inzicht in de relatie tussen datgene wat de zender beoogt en wat de ontvanger interpreteert.
- krijgt inzicht in de wijze waarop samenhang ontstaat tijdens communicatieprocessen.
- beheerst de pragmatische theorie over beleefdheid.
- heeft kennis over de klassieke benaderingen van gespreksonderzoek/de pragmatische theorieën.
- kan een vertaling maken van kennis en inzichten over pragmatiek naar de onderwijspraktijk.

inhoud colleges

Tijdens deze module bestuderen we enkele bekende onderwerpen uit de pragmatiek aan de hand van zowel literatuur als de klassensituatie. Onderwerpen die aan de orde komen zijn de conversationele implicatuur, directe en indirecte taalhandelingen, beurtwisseling, de maxims van Grice, beleefdheid en coherentie in discourse.

werkwijze

Hoor- en werkcolleges gedurende 7 colleges.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges en het voorbereiden van de huiswerkopdrachten.

studiemateriaal

- Banga, Poelmans, Sweep en Verhagen (red.), *Handboek taalkunde*. Bussum 2022: Coutinho.
- Dera, J., Gubbels, J., Van Der Loo, J., & Van Rijt, J. (2023). *Vaardig met vakinhoud: handboek vakdidactiek Nederlands*.

afsluiting

bijdrage lesidee (20%)

paper lesobservatie (80%)

3.1.7 Taalkunde 3 (Sociolinguïstiek)

modulenaam:	sociolinguïstiek
modulenummer:	3.1.7
plaats in de opleiding:	jaar 3
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. P. Goedegebure

leerdoelen

De student:

- beschikt over basiskennis op de terreinen van socio- en pragmalinguïstiek; onder andere omtrent taalvariatie, taalattitudes, verschillen tussen menselijke talen en diertalen, over kunstmatige talen en de relatie tussen taal en denken, taal en sekse, taal en cultuur.
- kent de mogelijkheden om taalvariatie in het voortgezet onderwijs toe te passen.
- dient in staat te zijn zelfstandig een wetenschappelijk artikel uit deze discipline te analyseren met behulp van een take-home tentamen.

inhoud

In deze module wordt aandacht besteed aan de linguïstiek, met name taalvariatie, zoals onder de leerdoelen omschreven.

werkwijze

Hoor- en werkcolleges.

verplichtingen

- Actieve participatie tijdens de colleges
- Opdrachten uitvoeren
- Aanwezigheid conform 3.2

studiemateriaal

Dera J. e.a. (2023), *Vaardig met vakinhoud*. Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0879 2.

afsluiting

vorm:	schriftelijk take-home tentamen
duur:	90 minuten
tijdstip:	einde van de module
stof:	collegestof

3.1.8 Vakdidactiek 3

modulenaam:	vakdidactiek 3
modulenummer:	3.1.8
plaats in de opleiding:	jaar 3
aantal studiepunten:	6
docent:	drs. M.J. den Haan

leerdoelen

De student:

- kan zowel vakinhoudelijk als vakdidactisch het onderwijs in spreken/kijken/luisteren en fictie aan leerlingen plannen, organiseren, begeleiden en beoordelen en kan dit proces evalueren.
- kan de didactische werkvormen kiezen die recht doen aan niveau- en leerstijlverschillen tussen leerlingen.
- heeft inzicht in het longitudinale traject van onderwijs in spreken/kijken/luisteren en fictie vanaf het basisonderwijs, zodat hij kan aansluiten bij de beginsituatie van de leerlingen.
- heeft inzicht in de kerndoelen en de referentieniveaus van het onderwijs in spreken/kijken/luisteren en fictie.

inhoud

In deze module wordt inzicht gegeven in wat leerlingen in het vmbo / de onderbouw van het havo/vwo en in het mbo (moeten) leren betreffende spreken/kijken/luisteren en fictie. Ook wordt ingegaan op de wijze waarop dat kan worden aangeboden.

werkwijze

Hoor- en werkcolleges.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges. Zie voor aanwezigheidsplicht 'Algemeen en organisatorisch' (3.2).

Te behandelen hoofdstukken vooraf lezen.

Uitvoeren van opdrachten.

Studiemateriaal

Verplicht:

- Bonset, H. (2021), *Nederlands in de onderbouw. Een praktische didactiek* (7e herziene druk). Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0759 7.
- Dera J. e.a. (2023), *Vaardig met vakinhoud*. Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0879 2.
- Gils, D. van e.a. (2022), *Activeren, differentiëren en formatief handelen in alle fasen van de les*. Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0846 4.
- Een aantal nader op te zoeken artikelen bij het praktijk gerelateerd onderzoek

Aanbevolen:

- Leeuw, van der & Meestringa (2014), *Genres in schoolvakken. Taalgerichte didactiek in het voortgezet onderwijs*, Bussum: Coutinho. ISBN: 978 90 469 0433 6
- Hayer & Meestringa (2026). *Handboek taalgericht vakonderwijs*. Bussum: Coutinho. 9789024474608.

afsluiting

Presentaties en een dossier. Het dossier moet twee weken na beëindiging van de module worden ingeleverd.

3.1.9 Vakdidactiek 3 (Nederlands als tweede taal)

modulenaam:	Nederlands als tweede taal (NT2)
modulenummer:	3.1.9
plaats in de opleiding:	jaar 3
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. J. Pekaar-Westerink

leerdoelen

De student:

- kent en herkent de belangrijkste didactische modellen binnen het NT2-onderwijs.
- kent het verschil tussen de verschillende typen taalvaardigheid (cognitieve abstracte taalvaardigheid en dagelijkse algemene taalvaardigheid) en kan die didactisch gebruiken.
- verkrijgt inzicht in de woordenschatdidactiek.
- maakt kennis met de verschillende opvattingen binnen het grammaticaonderwijs.
- ontwerpt een oefening waarin een vaardigheid als lezen, luisteren, schrijven en lezen wordt behandeld op mbo of vmbo-niveau.
- verdiept zich in aspecten van intercultureel communiceren.
- heeft kennis van het alfabetiseringsonderwijs.
- verkrijgt inzicht in het vaardighedenonderwijs in een NT2-klas.
- leert over de diagnostiek en remediëring van de tweede taalproblematiek.

inhoud

Door de recente toestroom van migranten staan docenten voor de uitdaging om tienduizenden vluchtelingenkinderen goed onderwijs te bieden. Een nog veel grotere groep tweede- en derdelijnsmigranten kleurt daarnaast het onderwijs. Met welke specifieke uitdagingen krijgt een docent in een meertalige klas te maken? En welke didactische modellen zijn dan voorhanden? Tijdens deze module gaan we op dergelijke vragen in. We staan stil bij de behandeling van grammatica en woordenschat, het vaardighedenonderwijs, taaltoetsing, intercultureel communiceren en alfabetisering.

werkwijze

Werk- en hoorcolleges gedurende 7 avonden.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges en voorbereiding van (lees)opdrachten.

studiemateriaal

- Kuiken & Andringa (red.), *Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs*. Bussum 2022 (Coutinho)

afsluiting

- Schriftelijk tentamen (70%)
- Workshop (30%)

3.1.10 Internationalisering Nederlands

modulenaam:	Internationalisering
modulenummer:	ne 3.1.10
plaats in de opleiding:	jaar 3 en 4
aantal studiepunten:	2
docent:	drs. J. Pekaar-Westerink

leerdoelen

De student:

- heeft zicht op het vak Nederlands in een andere culturele context, bijvoorbeeld in het buitenland of als tweede taal.
- maakt kennis met een andere onderwijsvorm dan het voortgezet onderwijs of het voortgezet onderwijs in een ander land.
- verbreedt zijn blik door zijn eigen onderwijspraktijk te spiegelen aan die in een ander land of gerelateerd aan andere culturen.
- doet ervaring op met het communiceren en lesgeven in het Nederlands aan personen voor wie Nederlands een tweede taal is.
- is in staat het vak Nederlands te vergelijken met het vakconcept Nederlands elders.

inhoud

In het kader van internationalisering maken studenten kennis met het onderwijs in het buitenland en de cultuur en literatuur ervan.

Om het jaar organiseert de vakgroep Nederlands een meerdaagse excursie naar België.

In het andere jaar wordt een vierdaagse excursie naar Budapest in Hongarije georganiseerd.

In het moduleboek zijn de excursies nader omschreven. Deelname aan de studiereis naar België is goed voor 1 studiepunt, deelname aan de studiereis naar Hongarije is goed voor 2 studiepunten.

verplichtingen

Elke student doet internationale ervaringen op binnen de afgesproken kaders en toont aan dat hij daarmee de moduledoelen behaald heeft.

literatuur

Nader te bepalen.

afsluiting

Bij de excursies hoort het maken van een verslag en/of het voorbereiden en uitvoeren van opdrachten.

Deze module wordt gewaardeerd met een o/v/g.

alternatief

Naast of in plaats van het programma dat de hogeschool aanbiedt, kunnen studenten ook op eigen initiatief hun internationaliseringprogramma (of een deel ervan) initiëren. Voorbeelden hiervan zijn een stage op een internationale school, deelname aan een maatjesproject waarin het leren van de Nederlandse taal centraal staat of betrokkenheid bij een taalcafé. Ook het deelnemen aan een internationale conferentie of uitwisseling zoals georganiseerd door het International Office van de hogeschool is mogelijk. Andere ideeën zijn welkom.

Mogelijk kan er een koppeling gemaakt worden met internationalisering van het generieke programma. Beide programma's kunnen niet geheel samenvallen; mogelijk kan voor 1 studiepunt het generieke programma aangevuld worden, door in het betreffende land van bestemming opdrachten m.b.t. taal en literatuur uit te voeren. Voor de voorwaarden moet de student van tevoren duidelijke schriftelijke afspraken maken met de docent internationalisering.

Let op: voor deze niet-gestandaardiseerde activiteiten is **vooraf schriftelijk goedkeuring** van de docent internationalisering nodig. Hij/zij beslist ook over de toekenning van de credits en kan eventueel aanvullende taken verstrekken. Daarvoor is het nodig dat er een uitgewerkt plan wordt ingeleverd waarin aangetoond wordt hoe aan de doelstellingen van de module wordt voldaan.

IV Modulebeschrijvingen van het vierde studiejaar

4.1.1 Fictie 4 (Moderne letterkunde 2)

modulenaam:	moderne letterkunde 2
modulenummer:	4.1.1
plaats in de opleiding:	jaar 4, 2 periodes
aantal studiepunten:	6
docent:	M. J. ter Harmsel MA en drs. J. Pekaar-Westerink

leerdoelen

De student:

- kent de diachronische beschrijving van de moderne literatuur (1945-heden);
- kent een aantal bekende auteurs met hun belangrijkste werken;
- kan literaire teksten plaatsen in een maatschappelijke en cultuurhistorische context;
- kent de belangrijkste stromingen in de moderne letterkunde;
- kan bepaalde literaire conventies (gekoppeld aan vigerende mens- en maatschappijvisies) onderkennen;
- is in staat te reflecteren op de eigen leeservaring en kan komen tot een genuanceerd, persoonlijk waardeoordeel;
- kent het verschil tussen literatuur als vorm van artistieke communicatie en lectuur, tussen hoge en lage cultuur;
- is in staat een secundair werk kritisch te lezen en dat te gebruiken bij het waarderen en interpreteren van een primair literair werk;
- kan praktijktoepassingen van literatuur benoemen door het leggen van een relatie met onderwijskundige en didactische mogelijkheden.

inhoud

Deze module is het vervolg van Fictie 3, moderne letterkunde 1, waarin de Nederlandse literatuurgeschiedenis vanaf 1880 wordt behandeld. De eigentijdse literatuur wordt mede in het literair-historisch overzicht betrokken. Uit recentere literatuur wordt een thematische keuze gemaakt (zoals literaire prijzen; migrantenliteratuur).

De belangrijkste stromingen komen aan de orde: het modernisme, existentialisme en postmodernisme. Bovendien wordt aandacht geschonken aan actuele publicaties en secundaire werken (biografieën, dissertaties en dergelijke).

werkwijze

Hoor- en werkcolleges.

verplichtingen

Actieve participatie tijdens de colleges

Tijdens de colleges te behandelen teksten tijdig lezen

Aanwezigheid bij ten minste 80% van de college-uren is voorwaarde voor het afleggen van het mondelinge tentamen.

studiemateriaal

- Jongenelen, Bas en Faure, Gerbert. (2023). *Basisboek Moderne Letterkunde*. Groningen: Uitgeverij kleine Uil.
- Collegestof en uitgedeelde artikelen.

afsluiting

vorm: *De hele fictielijn wordt mondeling getoetst.*

Voor het mondelinge tentamen heeft de student een keuze gemaakt uit een boekenlijst met Nederlandse en Vlaamse literaire werken:

10 boeken uit de periode 1880-1916

10 boeken uit het Interbellum

20 boeken uit de periode 1945 tot heden

Van de student wordt verwacht dat hij voldoende kennis van de inhoud van de werken heeft en ook de literair-historische context ervan kent, zoals in de colleges besproken. Het is toegestaan dat enkele van de veertig werken van secundaire aard zijn.

4.1.2 Voorbereiding schoolloopbaan

modulenaam:	voorbereiding schoolloopbaan
modulenummer:	4.1.2
plaats in de opleiding:	jaar 4
aantal studiepunten:	6
docent:	drs. J. Pekaar-Westerink (taalbeleid) en A. Cornet-Verhoeff MSc (dyslexie)

leerdoelen

- Dyslexie:
De student:
 - maakt kennis met de hoofdinhoud van het Protocol Dyslexie voortgezet onderwijs
 - weet welke definities voor dyslexie worden gehanteerd (Stichting Dyslexie Nederland en Bloomert);
 - maakt kennis met enkele spelling- en leestesten voor signalering en diagnostisering;
 - weet waaraan een dyslexieverklaring moet voldoen;
 - maakt kennis met begeleidings- en coaching activiteiten;
 - neemt kennis van de nieuwste inzichten op het gebied van dyslexie.
- Taalbeleid:
De student:
 - weet welke plaats de referentieniveaus innemen in het voortgezet onderwijs en het mbo;
 - kan differentiëren aan de hand van de referentieniveaus.
 - kent en begrijpt het belang van taalgericht vakonderwijs binnen het schoolvak Nederlands en daarbuiten;
 - kent de didactische handvatten om taalsteun, context en interactie aan te brengen in de lespraktijk;
 - begrijpt het belang van scaffolding om de kloof tussen DAT en CAT te dichten;
 - kent het belang van taalgericht vakonderwijs binnen taalbeleid.
 - weet hoe taalbeleid kan worden vormgegeven in het Nederlandstalige onderwijs;
 - kan een taalbeleidsplan op essentiële onderdelen evalueren;
 - kent de mogelijkheden om eerder behandelde onderwerpen zoals dyslexie, de rol van de taalcoördinator, de referentieniveaus taal, NT2, remedial teaching en taalgericht vakonderwijs een plaats te geven in het taalbeleid.

inhoud

Deze module vormt een laatste voorbereiding op je werk als docent, door actuele ontwikkelingen op het gebied van het schoolvak Nederlands aan de orde te stellen. In het eerste deel wordt dyslexie behandeld. Het tweede deel van deze module gaat over taalbeleid: de referentieniveaus, taalgericht vakonderwijs en schoolbreed taalbeleid.

werkwijze

Deze module is praktijkgericht van opzet. Er zal met name met opdrachten gewerkt worden.

verplichtingen

Zie het moduleboek

studiemateriaal

- Hajer, M., & Meestringa, T. (2020). *Handboek taalgericht vakonderwijs* (4e druk). Bussum: Coutinho. Van Dijk, G., Hajer, M., Scharren, R., De Vos, R. (2013) *Werken aan vaktaal bij de talen*. Enschede: SLO.
- Vanbuel, M., Boderé, A & Van den Branden, K. (2017). *Helpen talenbeleid en taalscreening taalgrenzen verleggen?*
- Literatuur over dyslexie wordt verstrekt.

Afsluiting

Deze module wordt afgesloten door het maken van drie opdrachten, die met een o/v/g beoordeeld worden.

- Taalgericht vakonderwijs:
 - Deel 1: opdrachten waarin de student laat zien hoe taal een plek heeft in het onderwijs.
 - Deel 2: Het evalueren van het taalbeleidsplan van de eigen school aan de hand van vooraf gegeven criteria. Indien de student niet op een school werkt of er geen taalbeleidsplan aanwezig is, wordt een vervangende opdracht verstrekt.
Dyslexie:

Deel 3: Een betoog/essay met als onderwerp jouw visie op dyslexie in het algemeen of de praktijk van dyslexiebegeleiding in het voortgezet onderwijs. Hieraan ligt beperkt literatuuronderzoek ten grondslag.

LKT-NE Landelijke kennistoets

modulenaam:	Landelijke kennistoets
plaats in de opleiding:	jaar 4
aantal studiepunten:	1
docent:	drs. P. Goedegebure is aanspreekpunt voor de landelijke kennistoets; drs. J. Pekaar-Westerink is aanspreekpunt voor de trainingsavond
datum trainingsavond:	wordt aan het begin van het cursusjaar bekend gemaakt

Tijdens de modules zal –waar dat mogelijk en wenselijk is - worden verwezen naar begrippen die je voor deze toets dient te kennen. De toets bestaat uit meerkeuzevragen.

inhoud

In 2008 heeft de staatssecretaris van Onderwijs de Meerjarenafpraak Krachtig Meesterschap afgesloten met hogescholen die lerarenopleidingen aanbieden. In navolging van deze Meerjarenafpraak is er voor elke lerarenopleiding een kennisbasis opgesteld. De kennisbasis van de lerarenopleiding Nederlands wordt getoetst in een verplicht, landelijk examen. Twee keer per jaar is het mogelijk om deel te nemen aan de landelijke kennistoets (hierna: LKT), meestal in december en mei/juni. Voor meer informatie over de inhoud, toetsdata en oefentoets van de LKT zie www.10voordeleraar.nl.

informatie trainingsavond

Voor de voorwaarden om voor de LKT in te schrijven: zie moduleboek.

Het is verplicht om tijdens de trainingsavond aanwezig te zijn, het huiswerk voor te bereiden en actief te participeren. Alleen onder zeer bijzondere omstandigheden kan ontheffing worden aangevraagd.

De trainingsavond duurt 1 uur.

werkwijze

Tijdens de trainingsavond oefenen we met het maken van meerkeuzevragen en zoomen we in op de vraag hoe de toetsvoorbereiding kan worden vormgegeven. Daarnaast werken we met Questbase, een database met oefenvragen.

verplichting

Het is verplicht om tijdens de trainingsavond aanwezig te zijn, het huiswerk voor te bereiden en actief te participeren. Alleen onder zeer bijzondere omstandigheden kan ontheffing worden aangevraagd.

Driestar hogeschool



Burg. Jamessingel 2 Postbus 368 2800 AJ Gouda
T 0182-540333 info@driestar-hogeschool.nl

www.driestar-hogeschool.nl

*Driestar hogeschool leidt - al sinds 1944 - leraren op die met hart en ziel een bijdrage leveren aan het christelijk onderwijs.
Wij zijn een onderdeel van kenniscentrum Driestar educatief en werken nauw samen met Driestar onderwijsadvies.*